

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології

Кафедра менеджменту та соціальних технологій

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

На здобуття другого (магістерського) ступеня вищої освіти

Освітньо-професійна програма

«Менеджмент культури та соціальний маркетинг»

**На тему: Соціальна інтеграція дітей з особливими потребами
засобами івент-технологій**

Виконала студентка магістратури

Спеціальності 028 «менеджмент
соціокультурної діяльності»

Здобувач: Багішева Інна

Михайлівна

Керівник: Максимовська Наталія

Олександрівна

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

рішенням кафедри менеджменту культури та соціальних технологій

Протокол № ____ від «__» _____ 202__ р.

Завідувач кафедри _____ доц. ЦЕРКОВНИЙ Альберт

Харків 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІВЕНТ-ТЕХНОЛОГІЙ	6
1.1 Проблеми соціалізації дітей із особливими потребами.....	6
1.2 Івент-технології як соціокомунікативний засіб.....	11
1.2.1 Поняття "Івент-технології".....	11
1.2.2 Класифікація та функції івент-технологій.....	18
1.2.3 Івент-технології як інструмент соціалізації.....	20
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ЗАСОБАМИ ІВЕНТ-ТЕХНОЛОГІЙ	28
2.1 Зарубіжний досвід забезпечення соціальної інтеграції дітей з особливими потребами засобами івент технологій.....	28
2.2 Український досвід забезпечення соціальної інтеграції дітей з особливими потребами засобами івент-технологій.....	32
2.3 Емпіричне дослідження проблем соціальної інтеграції дітей з особливими потребами.....	35
РОЗДІЛ 3. ПРОЕКТУВАННЯ ЦЕНТРУ «ХВИЛЬКА» ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ	44
3.1 Формулювання проектної ідеї.....	44
3.2 Організаційна структура та характеристика проекту.....	48
3.3 Джерела фінансування і план виконання робіт.....	55
ВИСНОВОК	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	65

ВСТУП

Актуальність теми. Діти з особливими потребами – хто вони? Чи є їм місце серед людей з достатньою можливістю фізичної активності? А чому ні? В наш час, в нашій країні все більше подібні питання стають перед викладачами дошкільної, шкільної освіти, а також перед фахівцями, менеджерами соціокультурного життя.

Кожна дитина по своєму унікальна і не повторна, навіть близнюки мають свої відмінності, чи не так? Та глибоко помиляються, ті хто вважають менш розвиненими дітей, розвиток яких, скажімо, ускладнено природними дефектами. І на мою думку, це є великою помилкою. Адже такі діти просто розвинені інакше за своїх однолітків, це діти з особливими потребами. І їм дуже важко віднайти себе у соціальному середовищі. Знайти комфорт, своє місце у житті, бути корисним і повністю розкрити свої властивості, дається їм дуже важко. Соціалізація – це пласт великого суспільного досвіду і одна із найголовніших умов розвитку людини. Як не подивись перші кроки життя все одно проходять через соціальні установи: лікарні, садочки, школи, парки тощо. Де дитина проходить певні етапи адаптації, індивідуалізації і головне шлях інтеграції – пошуку свого місця в суспільстві. А за для успішного існування будь-якої соціальної установи, використовують як складову - івент-технології. Саме івент – технології займаються моніторингом потреб цільової аудиторії і головне, розробляють різні проєкти для успішного розвитку соціальної інтеграції дітей з особливими потребами. Одним із най більш істотних інструментів цього напрямку є подієвий менеджмент – напрямок якого, спрямований на отримання не одноразового ефекту. Завдяки такому підходу відтворюється довготривалий процес в формуванні соціальних, а головне комунікативних навичок у дітей з особливими потребами, а також його вплив на суспільні інтереси.

Одним із головних засобів івент – технологій – це правильне і раціональне управління, яке спрямоване на привернення уваги широкого загалу. Завдяки івент-технологіям, ми можемо навіть побічно вплинути на тих, хто мало знає про цю тему, але входить в цільову групу. У центрі уваги, лежать питання, що стосуються того, як правильно планувати і послідовно реалізовувати розвиток центру та подій в ньому. В основу успіху має бути покладено ретельне планування і бездоганна організація кожного заходу: тут необхідно діяти систематично і уникати поширених помилок.

Найбільш глибоко проблему інтеграції дітей з особливими потребами в суспільстві досліджували зарубіжні вчені: І. Башар, Д. Вудрон, К. Каллен, А. Майкелсен, П. Поттс, М. Хейден. В Україні серед вчених: Л. Аксьонова, Т. Власова, Д. Азбукін, І. Колесник, О. Дьячков, Б. Пузанов, К. Семенова, Е. Морозова.

Івент-технології досліджували Д. Гольдблат, О. Родіонова, У.Хальцбаур та інші. Сучасний івент-ринок в Україні вивчали І. Антоненко, В. Данилова, Н. Кочубей, Є.Скрипник та інші.

Однак, проблема інтеграції дітей з особливими потребами засобами івент-технологій залишається недослідженою. Тому було обрано тему кваліфікаційної роботи **«Соціальна інтеграція дітей з особливими потребами засобами івент-технологій»**.

Метою роботи є: дослідження проблеми та розробка проєкту центру розвитку дітей з особливими потребами «Хвилька» для їх соціальної інтеграції та розвитку засобами івент-технологій.

Об’єкт: івент-технології як засіб соціальної інтеграції дітей з особливими потребами в соціокультурному просторі.

Предмет: організація та управління процесом інтеграції дітей з особливими потребами в соціокультурний простір засобами івент-технологій.

Завдання:

1. Дослідити процессоціалізації дітей з особливими потребами в соціокультурному просторі;
2. Охарактеризувати практичне використання івент-технологій в соціальної інтеграції дітей з особливими потребами;
3. Провести аналіз введення соціальної інтеграції дітей з особливими потреба у зарубіжних країнах та в Україні;
4. Провести опитування батьків, які виховують дітей з особливими потребами, щодо їх проблем соціалізації;
5. Спроекувати центр розвитку дітей з особливими потребами «Хвилька» для їх соціальної інтеграції та розвитку.

Теоретичною основою дослідження є роботи зарубіжних науковців У.Хальцбаура, Є. Йеттінгера, Б. Кнаусе, Р. Мозера, М. Целлера та інші; українських науковців Бучевської Л.М., Колупаєвої А., Лукіної Т.О., Тупиці О. В., Радіонової О. М., Пашкевич М.Ю та інші.

Інформаційна база дослідження – результати опитування батьків, які виховують дітей з особливими потребами, матеріали ЗМІ, наукові статі та інформація мережі Інтернет на тему роботи.

Для досягнення мети і завдань використані **методи дослідження**: теоретичні (аналіз літератури для розкриття теми, поняття, узагальнення, порівняння) і емпіричні (опитування, проєктування соціокультурної ситуації розвитку). Сучасний підхід у виявленні шляхом провадження соціокультурного проєкту як інструменту звернення уваги людей до проблем соціалізації дітей з особливими потребами засобом івент-технологій.

Структура роботи: Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків; містить 71 сторінок тексту, 7 рисунків, 11 таблиць. Список джерел включає 50 найменувань літератури і інтернет публікацій.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІВЕНТ-ТЕХНОЛОГІЙ

1.1 Проблеми соціалізації дітей із особливими потребами

Соціалізація є процесом під час, якого здійснюється дозрівання та незалежне становлення людини при ретрансляції та вивченні тієї культурної кулі, в якій діє особистість. Як правило, в цей момент на людину можуть впливати різні автономні, стихійні або штучно створювані умови середовища взаємодії, які проявляються у різні періоди життя [5].

Діти, які мають інвалідність, але зберігають здібності ідентичні здоровим одноліткам, може мати можливості розвивати свої навички на благо соціуму, що продиктовано не рівними умовами. Тому, неймовірно важливим аспектом для дітей з інвалідністю має освіту, як частину їхньої соціалізації для подальшої самореалізації у професії та суспільстві [23].

Для цього розвиток можливостей для дітей з інвалідністю є пріоритетним завданням для держави у таких сферах, як соціальний, економічний розвиток та освіта.

Найбільш ефективною є інклюзія, як метод соціалізації є в дошкільний період розвитку. Це тим, що у період діти не ставляться з упередженням до своїх однолітків, які мають інвалідність чи інші особливі потреби. Діти, що оточують, сприймають фізичні або психічні відмінності, не більше, ніж окремі особливості другої дитини такого самого виду, як колір очей, волосся або тембр голосу. Більшість американських дослідників визначають інклюзію як унікальний метод, введення якого в дошкільному віці визначає подальше гуманне ставлення оточуючих до всіх людей, у тому числі з особливими потребами [5].

Для введення інклюзії необхідним є підготовка дітей за допомогою спеціаліста, який проходить спеціальні програми з даної тематики, а також інтенсивної роботи з батьками для вироблення певних компетентностей. При цьому варто зазначити, що окрему підтримку в цьому процесі слід приділяти тим учителям, які викладають у класах спеціальної освіти. Таким чином, завдання психолога в тому, що допомогти нівелювати в дітей віком такі почуття, як страх і тривожність, що можуть виникати при спілкуванні з інклюзивними однолітками [23].

Дуже часто трапляється так, що саме батьки таких дітей самі наполягають на інтеграції їхнього суспільства таких однолітків. Незважаючи на те, що в педагогічній практиці вже довгий час відпрацьовано різні методики корекційної освіти, адаптація школяра до реалії сучасного суспільства залишається важким завданням. Проте варто сказати, що, незважаючи на це, рівень адаптації інклюзивної дитини до життя у звичайній школі набагато продуктивніший, ніж у спеціалізованому закладі. Насамперед саме в таких умовах виробляються такі риси дитини, як толерантність, самостійність, активність, наявність соціального досвіду, а також здатність до навчання [7].

Незважаючи на це, в науці точаться дискусії про те, як правильно організувати навчання у загальноосвітній школі, щоб там нормально могли розвиватися діти з особливими потребами. Проблеми, які виникають у цьому питанні, це наявність хороших фахівців, відсутності досвіду у сформованих кадрах, а також не опрацьована методологічна база.

Керівні органи та педагогічний склад шкіл, у яких є практика освіти для дітей з особливими потребами, потребують налагодження системи взаємозв'язку з усіма учасниками освіти. Інклюзія, як процес має бути доступною та відкритою, як дитини, так і для батька. Отже, що більше людей підтримують школу, то ефективнішим буде процес навчання у ній. До таких людей варто відносити методистів, батьків, різні соціальні організації, заклади

психологічної та педагогічної реабілітації, заклади вищої освіти в яких можна підвищити кваліфікацію, органи управління на місцевому та вищому рівні [18].

Варто відзначити, що існує тенденція, коли багато вчителів відмовляються від роботи з дітьми, які мають особливі потреби. Це пов'язано не лише з особистою мотивацією вчителів, а й у відсутності їхньої підготовки, а також небажанні адміністрації приймати таких дітей. Тому суть інклюзивної освіти вимагає від педагога постійно розвиватися, як особистість, так і як професіоналу. При цьому будь-який вчитель, який працює з дітьми з особливими потребами, повинен мати базовий рівень знань, корекційну освіту і постійно підвищувати свою професійну кваліфікацію [5].

До базових знань ми відносимо знання, навички та вміння з педагогічної підготовки (методологія, психологія, предмет та педагогіка).

До спеціальної компетенції належать окремі психологічні та педагогічні підходи [23]:

- Навичка організації педагогічного процесу таким чином, щоб у ньому брали участь усі учасники (адміністрація, педагоги, батьки, школярі);
- Вміння проводити проектування психологічного та дидактичного рівнів навчання;
- Облік особистісних, вікових та психологічних особливостей школярів з особливими потребами;
- Теоретичні знання про інклюзивну освіту та середовище в якому вона існує.
- На сьогодні важливим залишається проблема про розміри інклюзії, яка існує у шкільних освітніх закладах та її спрямованості:
 - вона існує, незалежно від звичок та виховання дітей;
 - або організована за методом багато векторності та орієнтована на потреби школярів.

Інклюзія грає велику роль як особистісного розвитку школярів, а й у рівень розвитку соціуму. Тому на сьогоднішній день в українському суспільстві гостро постає питання розвитку інклюзивної освіти, що впливає на демографічні, соціальні та економічні процеси в країні. Сьогодні можна відзначити такі тенденції українського соціуму: зменшення працездатних людей, а також зниження їхньої продуктивності та якості. Для обох тенденцій характерною причиною є збільшення випадків інвалідності серед молодого покоління, тому саме соціалізація таких верств населення може нормалізувати не лише їх особистісне зростання, а й розширити можливості для кращого функціонування економіки країни та соціальних інститутів усередині неї [19].

Інклюзія виходить з того, що діти теж є суб'єктом суспільного життя і повинні розвиватися у різних напрямках, а не лише отримувати психологічну чи соціальну допомогу.

Інклюзія дітей, а також її ефективність залежить від кількох факторів психологічного та соціального характеру [5]:

- надійності та широти отриманої інформації з питань юридичної грамотності стосовно дітей, які мають особливі потреби, а також педагогів, що працюють з такими дітьми;
- введення в обов'язкову програму основ толерантного ставлення до осіб з інвалідністю, а також формування знань, навичок та умінь для подальшої реалізації у дітей, які потрапляють у такі ситуації.

Названі фактори відіграють велику роль при медичній, соціальній, педагогічній та психологічній реабілітації дітей з особливими потребами. Одним із методів вирішення такого завдання є соціалізація підлітків за умови встановлення педагогічних, психологічних, соціальних, а також особистісних особливостей, що можуть впливати на життя підлітків негативним чином. Способами, за допомогою яких можна надати допомогу дітям з особливими потребами, на сьогоднішній день є створення спеціальної структури,

визначення шляхів, форм, а також способів інклюзивної освіти в реаліях сучасного соціального та економічного життя [19].

Наприклад, соціальна складова інклюзивної освіти складається з спрямованої та глибокої, як психологічної, так педагогічної підтримки, що могла б допомогти дітям реалізовуватись у різній діяльності.

Насамперед певна соціалізація може бути реалізована у спеціальних програмах реабілітації у таких питаннях: навчання дітей та дорослих, відпрацювання механізмів сприйняття, і навіть різні ініціативи, які можуть реалізовуватися у шкільництві [26].

Серед питань, на які спрямована соціальна та педагогічна компонента інклюзивного навчання, варто зазначити [18]:

- покращення побутових умов, а також правильний розподіл часу учнів, залучення дітей до соціального та культурного життя;
- робота над моральною складовою, а також фізичними показниками дитини;
- допомога в здобутті освіти, а також проведення підготовчої навчальної програми;
- робота над зв'язками дітей з особливими потребами з навколишнім світом;
- створення умов, які могли б допомогти таким дітям отримувати практичні навички.

Резюмуючи, можна сказати, що діти з особливими потребами потребують додаткової підтримки в питаннях, пов'язаних із включенням їх у соціальне життя країни. Дані питання мають бути пріоритетом для різних інституцій та організацій, серед яких: органи соціального захисту, місцевого та регіонального управління, освіти, охорони здоров'я, культури, а також економіки, будівництва, архітектури тощо. Названі інституції здатні створити єдину систему, що пропонуватиме дітям з особливими потребами інклюзивну освіту та соціальну реабілітацію. Саме комплексний підхід може допомогти

дітям само організовуватися, само обслуговуватися, а також працювати і розвивати соціальні тенденції країни [7].

1.2 Івент-технології як соціокомунікативний засіб

1.2.1 Поняття "Івент-технології"

Аналізуючи українську бізнесову сферу, можемо говорити, що івент технології в нашій країні знаходяться в зародковому стані, однак за визначенням аналітиків це один з найбільш продуктивних напрямків.

Слово «event» має англійське походження й в прямому розумінні означає «подія», однак до його можна перекладати також, як театралізоване шоу або розважальна вистава, котра виконується на сцені із залученням різноманітних мистецьких прийомів, технічних засобів чи 3Д графіки. До того ж, в різних діалектах слово може читатися, як «івент», так і «евент». В різних країнах Співдружності побутують різні варіанти, до прикладу в Австралії вимовляють «евент» без зміни значення слова. В західних бізнесових сферах евент вже давно є широким переліком заходів в питаннях аналізу, планування та проведення різноманітних подій: міжнародного, інституційного та соціального рівня. До першого, зокрема належить відома у всьому світі Інавгурація президента Сполучених Штатів Америки [37].

Однією з головних рис, що відрізняє івент від інших подій є те, що в переважній більшості випадків він є завчасно запланованим, викликає інтерес оточуючих, а також має перед собою конкретні цілі.

Окрім цього, визначення івенту означає не тільки заходи, події, різноманітні шоу та церемонії, але й подію, що має конкретне направлення та сенс. Виходячи з цього потрібно розглядати івенти, як засіб, що допомагає

конкретніше сприймати та осмислювати відтворюване на під час заходу. Тому такого роду події часто можуть бути використанні для залучення споживачів до певної культури корпорації, торгової марки або бренду та носити емоційну складову. Базисом для івенту є реклама, котра відтворюється у формі театральної вистави або в кіно чи телебаченні. Для івентів використовують також циркові та спортивні арени при залученні мистецьких засобів, техніки чи ЗД. Для івент заходів характерні технології, які можуть перетворюють виставу на не пересічні події. До новітніх форм івенту відносяться ворк-шопи, дебати, конференції, круглі столи, наради, конференції, форуми, семінари, панельні дискусії і тому подібне [6].

Якщо розглядати івент з точки зору педагогічної технології, то такого роду події направлені на реалізації особистих емоцій, швидке засвоєння нового матеріалу, налагодженні співпраці, роботі в команді, а також розширенні соціальних навичок та самореалізації. Попри це, івенти не замінюють класичні форми навчання, такі, як практичні та лекції, але допомагають розширити теоретичні знання, сформувати практичні навички, закріпити набуті вміння та вийти за рамки навчальної програми.

Тому використання івентів при культурних та освітніх заходах може якісно вплинути на усвідомлення людиною власних унікальних потреб, сформувати відчуття довіри до працівників освітньої сфери, розвинути різноманітні асоціації та системне мислення й навчити рефлексувати, аналізувати, критично відноситися до власних особливостей, відчувати позитивні сторони та наростить вміння до сприйняття навколишньої реальності, подій, новаторських підходів [16].

Так, як поняття було взято з англійської мови, у вітчизняній практиці використовується дослівно в латинському варіанті, однак можливе вживання терміну «івентивний». Відповідником української мови є визначення заходу та події. Вітчизняні тлумачні словники визначають подію, як таку, що відрізняється від усталеного та побутового життя і відзначається видатним та

важливим змістом. А поняття заходу, як систему засобів та дій, що потрібні для досягнення чи здійснення певної діяльності.

Відповідно до тлумачних визначень поняття події застосовується до неординарних речей, а захід, коли існує ціле направлена підготовка. Симановська О.М. надає перевагу у використанні події, як відповідника англійського івента, адже саме неординарність підкреслює виразність поняття. Серед європейських дослідників, поняття івент теж відзначене відміною унікальністю. До прикладу, Шон А. та Перрі Б. наголошують на тому, що івент має такі характеристики, що позначенні виходом за рамки буденного [6].

Підтверджують подібні характеристики дослідники Там Дж., Нортон П., Нева Дж., котрі називають event заходи унікальними, що вирізняються для кожного окремого випадку і встановлюють нові умови перед організаторами.

Такі дослідники, як Шон А. та Б. Пері схильні класифікувати поняття за двома визначеннями event і special event. Зокрема, друге визначається, як спеціальна подія, що може бути одномоментною, так і такою, що виходить за рамки стандартної організації чи меценатської активності і визначається наявністю культурного чи суспільного досвіду [14].

На відміну від звичайної події, спеціальні заходи плануються попередньо і на за словами Гетца Д. є не довгими заходами, що можуть, як плануватися, так і ні. Для визначення таких подій, Гетц пропонує використовувати термін «planned events», що підтверджує спланованість події [12].

За дослідженням Перрі Б. та Шона А., івенти варто розглядати, як послуги, які мають такі характеристики спеціальних подій. Варто зауважити, що визначення «special event» має дві основні характеристик: відзначається важливістю та є унікальною.

Івент-менеджмент в галузі маркетингу і менеджменту, як вітчизняній, так і в зарубіжній практиці визначається, як PR інструмент, що стоїть в одному ряду з такими техніками, як фірмовий стиль або прес-реліз. За визначенням

Касьянова Ю. івент варто сприймати, як свято, що створенне для клієнтів підприємства [4].

Але окрім свят, event включає в себе такі заходи, як прес-конференції та виставки, а їх організацію прийнято називати івент-менеджментом [16].

Дослідниця Симановська О.М. називає івент-менеджмент одним із засобів морального мотивування співробітників та відзначає, що подібні заходи не тільки впливає на розвиток корпоративної системи цінностей, але й безпосередньо впливає на продуктивність та лояльне відношення робітників [9].

Автор вважає, що івенти є частиною кадрової стратегією підприємства. Вітчизняні дослідники, що залученні до івент-менеджменту визначають останній, як перелік заходів за допомогою якого досягаються окремі цілі підприємства. Поняття івентивного маркетингу також прийнято визначати, як один із засобів, що використовується для продукції та підтримання іміджу підприємства та його товарів. Серед причин, що викликають зацікавлення даним методом варто назвати [37]:

- поширення та розвиток реклами та цікавість до альтернативних методів рекламування;
- збільшення конкуренції та зацікавлення споживачами моральними аспектами товару – іміджем, брендом, якості тощо.

Виходячи з того, що на сьогодні дозвілля через власну багатогранність має потужну виховуючи роль, його потрібно розглядати, як культурну та необхідну частину сучасного життя. Це визначає важливість івент-технологій в сучасному культурному житті, адже вони вистачають провідну роль у визначенні багатьох мистецьких факторів, що пробуджує до їх використання в різноманітних проєктах. Саме івент-технології надають різноманітним заходам культурно-розважального характеру, попри їх характер (політична акція, конференція тощо).

Івент-технології визначаються застосування великої кількості спеціальних ефектів для створення унікального явища. Всі івент заходи мають подібні характеристики [38]:

1. Захід буває одноразовим, а тому несе унікальні властивості;
2. Захід за специфікою є його результатом, тому що заплановану подію не можна змінити.
3. Суб'єктивне враження кожного відвідувача є результатом, а тому відсутність відвідувачів характеризує захід, як не продуктивний.
4. Як правило, підготовка до заходу викликає більше проблем та використане них коштів, аніж майбутній результат.

Тому, івент заходи повинні складатися з широкої підготовки, планування, організації кожного окремого взятого заходу. Зважаючи на унікальність події, вона може приносити великі вигоди, котра можна відчутти лише після її створення. Додатковим гарантом для якісного івенту є відсутність негативних тенденцій чи наслідків та форс-мажорів.

Рекламодавці отримують вигоду від залучення ширшої цільової аудиторії під час проведення івентів. Це пояснюється тим, що люди відвідують такі заходи на принципах добровільності, а тому в них не виникає відчуття, що їм хочуть нав'язати продукти.

Івенти цікаві тим, що вони дають можливість відчутти яскравіші емоції, а також відчуття приналежності до певного колективу. Саме генерація позитивних спогадів та емоцій є ключовою особливостями івентів.

Для того, щоб івент був успішний потрібно реалізувати ряд ключових моментів [51]:

- Ретельне планування та підготовчий етап.
- Івент-захід має бути унікальним, а тому створюється з нуля. Також він має бути побудований на системі різноманітних новітніх елементів.

- Для кожного масового заходу важливим аспектом залишається логістика. Зважаючи на це, підприємство майже чітко визначитися з виконавцями та підрядниками. До прикладу, першим етапом підготовки є оцінка ситуації, замовлення та купівля необхідних товарів та речей.
- Захід має бути оголошений попередньо. Для цього важливо використовувати рекламу, піар-технології та інструменти маркетингу.
- Якісна реклама. Попри те, що реклама виконує різноманітні функції, її головним завданням є залучення великої кількості відвідувачів, а тому бюджет і носії реклами мають бути заплановані попередньо.
- Глибокий аналіз ризиків та проблем. Завдання кожного івент-менеджера продумати можливі проблеми, а також шляхи їх вирішити. Подібні інструменти називають управління ризиками. Підприємство проводить ідентифікацію ризиків, їх глибокий аналіз та робить висновки для усунення.
- Соціальні та культурні практики часто складаються з інтерактивним, видовищних та емоційних форм. Тому за масштабом класифікують радикальні, епохальні, ціннісні та мас-медійні події.

Останні двоє є досить схожими між собою та направлені на виклик енергетичного заряду та реакції у відвідувачів. Тому вчені роблять висновок, що епохальна подія не можлива без подібного мас-медійного супроводу.

Спеціальні заходи є складовою соціального життя сучасного суспільства. В ХХ столітті відбувався корінний перелом в розвитку масових подій. В Радянському Союзі масові заходи мали власну специфіку, були глибоко корпоративними і відносилися до офіційних заходів. Після розпаду Радянського Союзу, корпоративні компанії мали необхідність у розробці нових корпоративних подій для внутрішнього споживання. Тому саме в

корпоративному секторі створювалися різноманітні виставки, свята та ділові конференції, що рекламували бренд та послуги компаній [51].

Саме в цей період зростає кількість професійних організаторів подібних заходів. Причинами розвитку та поширення таких подій стало налагодження логістики, пошук надійних постачальників, а також зацікавлення такими подіями активістів. В майбутньому це дозволило сформувати івент-маркетинг, як окрему сферу бізнесу. До того ж, важливим моментом стала реалізація теоретичних знань та інституційна підтримка (створювалися різноманітні бригади, фірми, департаменти) [38].

У вітчизняній сфері події були представлені передусім організацією весілля та ювілеїв, переважно у колах творчої молоді. Розвиток цього можна простежити навіть на зміні назви подібних організацій, так фірми почали змінювати свою назву з компаній з організацій свят на компанії маркетингу подій, івент компанії та агенції. До того ж, з часом відбувалася диференціація обов'язків між компаніями, виділилися компанії, що спеціалізувалися виключно на проведенні виставок, корпоративних свят та BTL-акцій.

Восени 2007 року в Україні утворилася перша асоціація івенторів, котра займалася розробкою, організацією та реалізацією видовищ та свят, а також захисту суспільних, фінансових та мистецьких інтересів її членів. З часом налагоджувалася міжнародна співпраця з подібними організаціями в зарубіжних країнах [16].

На сьогодні івент індустрія є ключовим механізмом для вирішення внутрішніх та зовнішніх завдань компанії. При чому, відбувається взаємопідвищення рейтингу, як агенції, що надала послугу, так і компанії, що її отримала. Можна сказати, що сьогодні ринок івент послуг в Україні має значний потенціал для розвитку. Більшість підприємств використовують в своїй практиці різноманітні корпоративні заходи, а також симпозіуми, свято бренду або послуги тощо [6].

Головним викликом, що стоїть перед виробниками послуг є те, що при наявності великої кількості креативних ідей заходів, їх виконання залишається на низькому рівні. Це приводить до того, що контент менеджери формують цікаві ідеї, а організатори зменшують його потенціал не вдало підібравши сценічні чи технічні засоби. Проблему також погіршують і клієнти цих послуг, адже вони надають перевагу стандартним рішенням, а не цікавим ідеям.

Сучасні події повинні слідувати технологічним новинкам, що сьогодні розвиваються з великою інтенсивністю. На ринку вакансій можна віднайти нову професію організатора подій або івент менеджера, хоча вона й не ж класичною та відсутня в навчальних програмах університетів та державних реєстрах. Однак, варто зауважити, що останнім часом чимало університетів вводять спеціальні дисципліни з івенту для культурологів, піарників та маркетологів [51].

Підсумовуючи, можна сказати, що єдиним варіантом оволодіти цією професією є практикуватися в існуючих компаніях івенту. Розвиток навичок ставить перед сучасним івентором завдання володіти знаннями з фінансів, ризик-менеджменту, маркетингу, логістики, філософії, етики, психології тощо. Як і в більшості бізнес сферах, івент потребує все більше нових підходів та пошуку нових інноваційних інструментів та методів.

1.2.2 Класифікація та функції івент-технологій

Івенти відомі з давніх-давен. Зокрема, вперше вони застосовувалися під час релігійних та соціальних асоціацій: полювання, святкування, жертвопринесення, посвята у воїни тощо. Тому першими івенторами варто вважати шаманів.

З розвитком суспільства та технологій івенти ставали все складнішими. Так, впроваджувалися державні та загальноміські заходи. Серед таких потрібно

виокремити коронації, релігійні асоціації тощо. Цікаво, що свята розвивалися і в середовищі звичайних людей, в їх числі різноманітні ювілеї та дні народження.

На сьогодні існую чимало класифікацій подій в житті людини. Так, івенти класифікують [53]:

1. Робочі, розважальні, тим білдинги (характер);
2. Приватні, державні, корпоративні (замовник);
3. Позаміські, відкриті та закриті свята (місце проведення).

Для багатьох подій застосовуються також інші види класифікацій згідно з масштабом, метою, видом та характером. Тому слід виділити [24]:

- Івенти приватні (весілля, дитячі свята та дні народження);
- Івент-менеджмент (процес, що охоплює компанії і створює унікальний формат);
- Івент-маркетинг (створюються надзвичайно емоційної складової для привернення уваги і активізації уваги до певної групи товарів чи послуг);
- Спеціальні заходи, що використовуються для привернення уваги до конкретного бренду і складаються з великої кількості елементів.
- Івенти ділові (зустрічі для розширення зв'язків, конференції, заходи, семінари) направлені на створення нових проектів. Можуть бути, як внутрішньо, так і зовнішньо орієнтованими (для підтримки зв'язку з партнерами, клієнтами, дилерами).
- Бізнес івенти, які направлені на комунікацію між бізнесом та громадськістю, підвищити статус компанії.

На сьогодні можна віднайти чимало прикладів бізнес івентів: прес-конференції, презентації, форуми, семінари, конгреси, виставки, програми, делегації та їх супровід тощо.

Спеціальні івенти застосовуються у випадку коли потрібно отримати увагу навколишніх осіб до певної організації чи бренду, послуг або діяльності.

Як правило, такі заходи змінюють плинний спосіб життєдіяльності, як компанії, так і її членів.

Спеціальні заходи прийнято класифікувати за групами.

До першої групи належать розважальні заходи [51]

- свята в ТЦ, промо та рекламні заходи, вечірки, іменні свята, спортивні змагання, церемонії тощо.
- внутрішні, заміські свята (корпоративні);
- ювілеї, дні народження (приватні).

До другої групи належать ділові заходи.

- круглі столи, конференції, церемонії, виставки (ділові);
- тренінги, зустрічі, обіди, ерн і тим білдинги;
- заходи, котрі організуються для залучення спонсорської допомоги (грошові внески, майно, інтелектуальна діяльність тощо). Для отримання певної вигоди на подібних акціях застосовується реклама товарів спонсора.

На сього вітчизняний івент стрімко розвивається. Україна має досить потужні умови для проведення подібних заходів через розріз творчих, природніх, культурних та історичних факторів в країні. Базою для цього виступає вітчизняний фольклор, традиційна культура та музика. При чому такий взаємозв'язок позитивним чином впливає і на саму українську культуру. З точки зору, адміністрування в Україні дозволено проводити найрізноманітніші івенти. Водночас ключовим залишається питання про популяризацію українських івентів закордоном та розширення таких заходів до масового споживання. Серед проблем, котрі потребують вирішення для вітчизняного ринку івентів є низька організація таких заходів. Тому найбільш поширеною тенденцією для вітчизняних івентів є їх стихійність, що зменшує їх цільову базу. Вирішити цю проблему може розширення та побудова якісної інфраструктури [24].

1.2.3 Івент-технології як інструмент соціалізації

Головною особливістю, що відрізняє цю групу івентів від інших є те, що їх організація має залежати не від організатора, а замовника, котрим в даному випадку є дитина. Тому івент має виходити із побажань, зацікавлень, а також потреб дитини. Як правило, це досить барвисті, естетичні та емоційні заходи, що не тільки направлені на особистість, але й залучають її до даного заходу. На сьогодні в таких івентів акумульована велика кількість засобів (технічних, матеріальних, театральних, анімації, мистецтва, музики) [25].

Якщо говорити про потенціал івент технологій в педагогіці, слід сказати, що він направлений [10]:

- Забезпечення запиту дитини на певний вид культурного проведення часу а також створення умов для її самореалізації;
- Формування та налагодженні спілкування між учасниками;
- Реалізації виховних та навчальних функцій;
- Пізнанні навколишнього середовища;
- Наданні естетичного, оздоровчого ефекту.

Івент технології за власним сенсом виконує кілька фундаментальних функцій. Зокрема:

- 1 Інформаційна
 - Поширення уявлень про культуру дозволя;
 - Надання інформації про його різноманітні види.
- 2 Виховна
 - Передання досвіду;
 - Відтворення систем поведінки;
 - Реклама ліберальних цінностей;
 - Поширення здорового підходу до життя.
- 3 Вільного вибору

- 4 Внутрішнього та зовнішнього ставлення до речей
- 5 Впровадження дітей до основ національної чи місцевої культури.
- 6 Навчальна
 - Набуття нових знань, умінь та навичок;
 - Залучення до власного життя.
- 7 Оздоровча (психологічне розвантаження, зняття тривожності, вибору форми дозвілля);
- 8 Соціалізації (реалізація позитивних властивостей, реформування відношення людини до певних ситуацій);

В івент технологіях використовується уявлення про те, що дозвілля має служити розвитку людини, в її основі має лежати моральні цінності, вона повинна бути зв'язана з традиціями, інноваціями, культурою та освітою, повинні стояти вище національних інтересів. Головні принципи, що лежать в основі івент технологій є творчий підхід та загальність для людей.

Івент технології можуть застосовувати на міжнародному, державному, регіональному, організаційному та суб'єктному рівні (групи, вчителі, діти, батьки).

Якщо класифікувати івенти за науковою концепцією освоєння досвіду події бувають особистісно-діяльнісні та асоціативно-рефлекторна. Згідно з орієнтацією на сфери розвитку особистості визначається технологія розвитку.

Характер змісту та структури визначає, як комплексні (подвійні, особистісні, інноваційні та технологічні) [25]

- Технологія соціалізації (соціально-педагогічна діяльність).
- Єдина (організаційна форма). Також поділяється на:
- Особистісну та групову (як в корпорації, так і в колективі);
- Експерсія, олімпіада, конкурс, змагання, свято, вистава, ранок, час спілкування, похід (кількість учасників);
- Загальнолюдські цінності, без обмежень (зміст);
- Період проведення.

Якщо говорити про підхід до дитини, то вчені виділяють особистісно орієнтовану.

В подібних заходах переважають активні методи.

Масова за кількістю учасників.

Може ґрунтуватися на зарубіжному досвіді, а може на технології поглибленого розвитку установи.

Івент технології є сукупністю навчальних та виховних прийомів в яких реалізуються особисті інтереси, а також формується ставлення до навколишнього світу.

Івент технології серед педагогів можуть застосовуватися в наступних випадках [10]:

1) навчальний заклад

В такому випадку відбувається збільшення кількості та якості подій. Івент заходи в школі відзначаються незабутністю, унікальністю, особистісною направленістю тощо. Для цього застосовувався методологія експертних оцінок та статистичний метод. Експертами виступали вчителі, батьки, діти.

2) вчителі

На цьому рівні відбувається широке інформування вчителів про можливості івенту, відбувається формування позитивного підходу до івент технологій, а також використання його в педагогічній практиці та формування економічної грамотності.

3) учні

В цьому кластері реалізовані власні бажання та потреби учнів.

Існує направленість на розвиток особистості та направлення розкриття передумов для самореалізації [25]

- Комунікативних можливостей між дітьми та поглиблення відносин між ними.
- Психологічна підтримка.
- Комунікативна робота.

- Пізнання навколишньої реальності.
- Самореалізація.
- Передача цінностей, технологій та традицій (при застосуванні праксиметрії та квіт опису).
- Тому, використання івент технології може допомогти при:
 - Формуванні Я-концепції;
 - Розвитку самосвідомості;
 - Довіри до вчителя;
 - Поняття про вид проведеного дозвілля;
 - Виду дозвілля та взаємозв'язку;
 - Формуванні здорового способу життя;
 - Культури дозвілля;
 - Сприйняття реальності;
 - Емпатії та рефлексії, самооцінки;
 - Виховних якостей, кругозору, фінансової грамотності.

Проектна діяльність це спеціальний навчальний засіб, що направлений на розвиток пізнавальних та мистецьких вмінь дитини. Знання, які набуває дитина в період створення проекту з часом переходять в досвід. Це пояснюється тим, що коли дитина пробує експериментувати вона формує навички комунікації та творчості. Тому застосовуючи проекти, як груповий метод діяльності школярів та батьків, вчителі роблять таку діяльність творчою, цікавою та продуктивною[11].

Проекти в дошкільному віці є педагогічним прийомом в ході якого реалізується іноваційність, адже головною рисою такого проекту є ідея про те, що результат досягається у випадку спільної роботи педагогічних кадрів, дітей та батьків.

Проектна діяльність в дошкільному віці є надзвичайно продуктивною, адже дитина ще не в змозі самостійно сформулювати власні уявлення про проблему та навколишню дійсність. За таких умов освітній процес направлений

на співробітництво, де можуть знадобитися навички, як дітей, так і педагогів, так батьків. Для батьків це надзвичайно продуктивно, адже вони збагачують власні педагогічні навички, долучаються до процесу виховання та відчують безпосередній зв'язок та відповідальність за успіхи дитини.

Вивчення нормативно-правової бази інших країн дозволяє зробити висновок про те, що світова практика інклюзивної освіти має ряд тенденцій[11]:

- Забезпечення прав людини на навчання;
- Формування лояльного суспільства до осіб з особливими потребами;
- Модернізацію педагогічних систем;
- Напрацювання стратегій інклюзивної освіти за національним зразком;
- Налагодження підготовки педагога до нових викликів;
- Налагодження інструментарію інвестицій.

Якщо говорити про ЮНЕСКО, то дії організації направлені на напрацювання технічних, організаційних та методологічних підходів до освіти дітей з особливими потребами. Головними завданнями організація визначає створення системи інклюзивної освіти в світі, загальної світової політики в цьому питанні, організації управління та розвитку державних стратегій, а також поширенні ідей інклюзивної освіти [14].

У вітчизняній педагогічній практиці інклюзивна освіта зайняла своє місце приблизно десять років тому і пройшла кілька періодів [20]:

Перехідний або стихійний (з 1991 по 2003 рік);

Інтеграційний (з 2003 по 2010 рік)

Інклюзивний (з 2010 по 2013 рік).

Важливим кроком на шляху розвитку інклюзивної освіти в Україні стала ратифікація Конвенції ООН «Про права дитини». З цього часу можна говорити про формування законодавчої бази та впровадження міжнародних практик в інклюзивну освіту в Україні. В цей період відбулося створення, як світових, так

і вітчизняних фондів, налагодження співпраці з державними органами, іншими школами, зменшення рівня сегрегації тощо. Налагодження адміністративно-правової бази відбулося в третій період [11].

Ключовими завданнями державної політики щодо дітей з особливими потребами є вивчення проблемних питань відповідної освіти, створення нормативної бази, поширення ідей, створення організацій, проектів та підтримки їх на місцях, створення педагогічних кадрів й адміністрування.

Нинішнє законодавство представляє інклюзивну освіту, як систему послуг, що створена на базі права дитини на освіту за місцем проживання. Це положення визначається, як таке, що дозволяє дитині з особливими потребами навчатися в звичайній школі.

Головним документом, який нині врегульовує питання інклюзивної освіти в Україні є Концепція розвитку інклюзивної освіти в Україні, що була впроваджена в 2010 році. Мета програми формування передових поглядів всі членів соціуму на проблему дітей з особливими проблемами, гарного відношення до дітей та інвалідів, умов державної політики, забезпечення державних гарантій тощо. Окрім цього, документ включає положення про покращення, як самої освіти, так реабілітації підлітків коштом використання новітніх технологій та залучення світових партнерів [11].

Вагомий внесок в розвиток інклюзивної освіти в Україні належить таким організаціям, як Європейська дослідницька асоціація, Центр раннього розвитку дітей із синдромом Дауна, Український інститут корекційної та реабілітаційної валеології та ряд місцевих товариств регіонального значення. Саме ці організації забезпечують сталий розвиток інклюзивної освіти в Україні [23].

Також потрібно відзначити, що подальший розвиток вітчизняної інклюзивної освіти неможливий без трансформації сучасної педагогічної системи країни. Насамперед йдеться про підготовку нових педагогічних кадрів та розширення теоретико-методологічної бази для таких вчителів. Виші

України наразі застосовують каскадні методи підготовки майбутніх педагогів інклюзивної освіти.

До прикладу, в ЛПК існує канадський проект «Інклюзивна освіта для дітей із особливими потребами в Україні», що складається з різноманітних майстер-класів, тренінгів та спеціальних курсів [23]:

- «Стандарти оцінки в інклюзивному класі»
- «Вступ до інклюзивної освіти»
- «Лідерство в інклюзивній освіті»,
- «Диференційоване навчання в інклюзивному класі»
- «Менеджмент інклюзивної школи».

Подібні курси існують та впроваджені в ЛНУ ім. Івана Франка. Окрім цього, студенти мають можливість проходити педагогічні практики в школах з інклюзивною формою освіти.

Висновки до розділу I

Підсумовуючи, можна сказати, що від проголошення незалежності Україна пройшла тривалий шлях становлення інклюзивної освіти. Серед змін, напрацювання нормативної бази, створення громадських організацій, трансформація педагогічної системи, підготовка нових кадрів.

Головними завданнями стали практичні програми та різноманітні соціально-орієнтовані проекти. Дослідження проблематики надало виокремити найбільші болючі моменти, вирішення яких надасть інклюзивній освіті майбутнього поштовху.

Серед проблемних моментів слід виокремити [23]:

- Відсутність коштів для розвитку інклюзивної освіти.

- Стара матеріально-технічна база.
- Низький професійний рівень кадрів.
- Погана логістика та архітектура ЗОШ.
- Відсутність бажання впроваджувати інклюзивну освіту серед керівництва навчальними закладами.

Робота охоплює лише аналіз реалізації норм та принципів інклюзивної освіти в Україні. Майбутні дослідження зі згаданої тематики можуть стосуватися реального стану та можливостей розвитку освіти для дітей з особливими потребами в Україні.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

2.1 Зарубіжний досвід забезпечення соціальної інтеграції дітей з особливими потребами засобами івент-технологій

Політична спільнота вважає головною перешкодою на шляху до інклюзії недостатність фінансових ресурсів. Однак це мислення є інерційним. Дослідження в освітніх установах Пакистану довело, що облаштування та робота спеціальних установ коштує в 15 разів дорожче у перерахунку на одного учня, ніж інклюзивну освіту. У світовому масштабі дев'ять із десяти дітей з особливими потребами не відвідують загальні освітні установи. З чого випливає

їхня повна виключеність та відчуженість від системи освіти та суспільного життя через фізичні, комунікаційні чи системні бар'єри.

Таблиця 2.1

Особливості освіти дітей з особливими потребами у зарубіжних країнах

[21]

№	Країна	Особливості
1	Канада	<p>Організовано спеціальні системи розробки Індивідуального плану навчання, за допомогою яких надаються:</p> <ul style="list-style-type: none"> • специфічні послуги допоміжного навчання, • консультування у школі, психологічної служби, • корекції мовно-мовних порушень, • фізіотерапія/ерготерапія, • освітні послуги у лікарнях.
2	США	<p>Здійснюється сучасна політика, яка полягає у пропозиції злиття масової та спеціальної освіти. Викладаються три основні підходи цього злиття:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «основний напрямок»; • «ініціатива масової освіти»; • «включення».
3	Італія	<p>Інклюзивна діяльність у сфері освіти як показує реальні приклади включення особливих які у навчальний процес, а й займається дослідженням проблем розвитку освітньої інтеграції та ідентифікує причини, із якими пов'язані.</p> <p>Є першою країною у світі, яка настільки глибоко показала інтеграцію у сфері інклюзії. Ще 1977 року було прийнято закон, яким всі учні початкових і середніх шкіл з обмеженими можливостями здоров'я віком від 6 до 14 років було переведено до звичайних шкіл, а викладачів</p>

		зобов'язали пройти місячні підготовчі курси і відкоригувати освітні програми. Ця робота проводилася під контролем методистів корекційних шкіл, місцевої влади та департаментів охорони здоров'я.
4	Франція	<p>Демонструє особливу увагу до організації та діяльності центрів супроводу учнів – ЦСУ (CLB), що є структурним компонентом системи інклюзивної освіти.</p> <p>У своїй роботі персонал керується такими принципами:</p> <ul style="list-style-type: none"> • потреби учнів є ключовими; • попередження важливіше за корекцію; • комплексна робота; • некомерційна діяльність з дотриманням професійної таємниці; • цифровізація освіти.
5	Швеція	Значна кількість учнів з особливими потребами інтегровані у класи з традиційною системою навчання, проте їх освіта здійснюється за допомогою спеціального педагога або асистента, причому невід'ємним атрибутом є використання спеціальних допоміжних засобів.
6	Велика Британія	<p>Демонструє забезпечення рівних можливостей для отримання різнобічної збалансованої освіти всіх груп, що навчаються. На особливу увагу заслуговує диференційоване законодавство в галузі освіти для освітніх установ, освітніх установ з ресурсним забезпеченням, спеціальних класів у загальноосвітніх установах, спеціальних установ, яке, як наслідок, відображає тотальну диференціацію всього освітнього процесу: від доступу до державної шкільної програми та планування занять до оцінки досягнень.</p> <p>Для підтримки тих, хто навчається з особливими потребами,</p>

		<p>призначається тьютор, який координує спеціальні освітні потреби. Його завдання полягає у підтримці постійного контакту між батьками та викладачами та бути посередником між школою та зовнішніми установами (лікарні, реабілітаційні центри тощо).</p>
7	Данія	<p>Учні з особливими потребами також мають право здобувати освіту в традиційних освітніх закладах за місцем проживання, які зобов'язані створити їм відповідні умови. Протягом дня організовано додаткові заняття, що об'єднують спеціальних учнів із кількох структурних підрозділів (паралель, клас, підгрупа). Також поширена практика проведення педагогічних консилиумів, у яких відбувається моніторинг успішності кожного з таких учнів.</p>
8	Норвегія	<p>До освітніх програм вищої освіти з педагогіки обов'язково включено курси з особливостей інклюзивної освіти, що гарантує у майбутньому спеціальну професійну підготовку всіх педагогів, які здобувають вищу освіту.</p> <p>Однак у норвезькому Законі про освіту наголошується, що спеціальна освіта – це засіб, до якого слід вдаватися в останню чергу. Це означає, що ті, хто навчається з особливими потребами, повинні бути максимально наближені до традиційної системи освіти.</p> <p>Однак, у Норвегії створено державні центри, які спеціалізуються на взаємодії з дітьми з раннім дитячим аутизмом, з порушеннями слуху та зору, де вони мають можливість займатися додатково або отримати консультацію спеціального вузькоспеціалізованого педагога.</p>

Сфера інклюзії та соціальної інтеграції у світовому масштабі диктує основний пріоритет у своєму становленні – це першочергова внутрішня готовність суспільства до гуманізму та емпатії, що звертає увагу на шаблонність зарубіжного досвіду у розвитку інклюзії. Розвинені країни не мають моделі інклюзивної економіки, оскільки сфера інклюзії за своєю суттю диктує «включення» виняткових у соціум, тобто інклюзивна діяльність впроваджена як складова у всі стратегії розвитку тієї чи іншої сфер у державі. Безумовно, розвинені країни мають право на таку інтерпретацію сфери інклюзії, оскільки держави Європи, США та Канада прогресують інклюзивний напрямок не теоретично, а практично та ефективно [28].

Однак варто звернути увагу, що сфера інклюзії через залучення дітей з особливими потребами в життя соціуму вже стала особливою, специфічною діяльністю. Світовий досвід у сфері інклюзії показує відсутність інституційного підходу до її подальшого становлення та розвитку. Причиною є координація соціалізації лише громадськими чи благодійними організаціями. Сфера інклюзії має контролюватись відокремленими органами влади, регулюватися інтегративно та уніфіковано з функціонуванням кожної із сфер життя соціуму.

Вивчення зарубіжного досвіду у сфері інклюзії, ідентифікація його переваг та недоліків дозволить проаналізувати в межах України сучасний стан інклюзивної діяльності та визначити перспективи активізації її розвитку.

2.2 Український досвід забезпечення соціальної інтеграції дітей з особливими потребами засобами івент-технологій

Аналіз нормативно-правових актів розвинених країн довів, що міжнародна стратегія інклюзивної освіти спрямована на реалізацію прав людини на освіту, формування інклюзивного суспільства, трансформацію освітніх систем, підтримку державних стратегій інклюзивної освіти,

модернізацію професійно-педагогічної підготовки вчителя, розробку механізмів інвестування. Програмні дії ЮНЕСКО полягають у розробці методологічних, організаційних, технологічних підходів до моделі інклюзивної освіти. Це передбачає формування цілісної концепції інклюзивної освіти, формування міжнародної політики розвитку інклюзивної освіти, системи управління та підтримки національних стратегій інклюзивної освіти, популяризацію ідей інклюзивної освіти [15].

В Україні інклюзивна освіта активно розвивається протягом останнього десятиліття. Вважаємо, що цей процес умовно поділяється на такі періоди: стихійний, або перехідний (1991-2003), інтеграційний (2003 – 2010), період «включення», або інклюзії (2010-2013).

Ратифікація Україною Конвенції ООН «Про права дитини» врегулювала права на освіту дітей та молоді з особливими потребами. Відповідно до положень Саламанської декларації, розпочався процес формування державної законодавчої бази, популяризації міжнародних стандартів у цій сфері. Діяльність міжнародних та всеукраїнських фондів, започаткованих протягом перехідного періоду, за сприяння та підтримки державних органів забезпечили інтеграцію дітей з особливими потребами в освітній процес загальноосвітньої школи та зниження рівня сегрегації в Україні протягом періоду інтеграції. Правове визнання та поширення інклюзивну освіту здобуло протягом третього періоду [14].

Основними стратегічними орієнтирами державної освітньої політики визнано діагностику та аналіз проблем освіти дітей та молоді з особливими потребами; формування законодавчої бази врегулювання права освіти осіб із особливими потребами; популяризація ідей інклюзивної освіти, стимулювання та активізація громадських ініціатив; впровадження проектів та програм розвитку інклюзивної освіти та надання їм підтримки на місцях; підготовка педагогічних кадрів до діяльності за умов інклюзивної освітньої моделі; модернізація системи керування освітою [40]

В рамках чинного законодавства інклюзивна освіта розуміється як система освітніх послуг, яка ґрунтується на принципі реалізації основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами, зокрема дитину з особливостями психофізичного розвитку, в умовах загальноосвітнього закладу [48].

Основним документом, який регламентує процес впровадження інклюзивної освітньої моделі в Україні, є Концепція розвитку інклюзивної освіти в Україні (2010), яка визначає мету впровадження нової освітньої моделі формування нової філософії суспільства, спрямованої на позитивне ставлення до дітей та осіб з порушеннями психофізичного розвитку та інвалідністю ; створення умов реалізації державної політики щодо забезпечення конституційних прав і державних гарантій дітям із особливими освітніми потребами у сфері освіти; удосконалення системи освіти та соціальної реабілітації дітей з порушеннями психофізичного розвитку, у тому числі з інвалідністю шляхом впровадження інноваційних технологій, зокрема, інклюзивного навчання, з використанням адаптованого міжнародного досвіду [14].

Істотний внесок у досліджуваний процес зробили громадські організації (громадська організація ERA (Європейська дослідницька асоціація), Асоціація батьків «особливих дітей» (Центр раннього розвитку для дітей із синдромом Дауна) та ін.), спеціальні установи та організації (Український інститут корекційної та реабілітаційної валеології , регіональні ресурсні центри інклюзивної освіти, інклюзивні центри творчого розвитку тощо). Саме за підтримки існуючих у країні фондів та організацій здійснюється запровадження програм та проектів інклюзивної освіти [48].

Зазначимо, що запровадження інклюзивної освіти в Україні зумовлює необхідність якісної модернізації професійно-педагогічної підготовки. Насамперед виникає необхідність запровадження нових спеціальностей,

збагачення змісту професійно-педагогічної підготовки інклюзивної складової. Сучасні вищі педагогічні навчальні заклади України використовують так звану каскадну форму професійної підготовки фахівців до діяльності в умовах інклюзивного навчального закладу [57].

Так, у рамках проекту «Інклюзивна освіта для дітей із особливими потребами в Україні» у Львівському педагогічному коледжі на основі запропонованих канадськими колегами майстер-класів, тренінгів, семінарів розроблено та впроваджено у навчальний процес усіх спеціальностей спецкурси «Вступ до інклюзивної освіти», «Стандарти оцінки в інклюзивному класі», «Диференційоване навчання в інклюзивному класі». До навчальних курсів із загальної педагогіки та психології інтегровано теми «Лідерство в інклюзивній освіті», «Менеджмент інклюзивної школи». Подібна проблематика введена до змісту курсів методики викладання для всіх спеціальностей Львівського національного університету імені Івана Франка. Формування необхідних професійних навичок в умовах інклюзивної освіти здійснюється шляхом залучення до проекту загальноосвітніх шкіл, де студенти проходять педагогічну практику [40].

Таким чином, за роки незалежності в Україні відбулася зміна освітніх моделей. Процес трансформації зумовив зміни законодавчої бази; активізацію громадського руху, спрямованого на впровадження інклюзивної освіти; оновлення змісту професійно-педагогічної підготовки вчителя; модернізацію управління освітою.

Встановлено, що пріоритетними формами освітніх трансформацій стали експериментальні програми та соціально-освітні проекти. Аналіз позитивних змін у досліджуваній сфері дозволив конкретизувати проблеми, подолання яких сприятиме оптимізації подальшого розвитку інклюзивної освіти. Вважаємо основними перешкодами відсутність ефективних механізмів фінансування системи інклюзивного навчання, недостатнє матеріально-технічне та кадрове забезпечення педагогічного процесу, низький рівень пристосування будівель

загальноосвітніх закладів до навчання дітей із особливими потребами, низький рівень психологічної готовності суб'єктів педагогічного процесу до запровадження інклюзивного навчання [57].

Наведений аналіз обмежується дослідженням реалізації в Україні права на освіту осіб з особливостями фізичного та психофізіологічного розвитку. За рамками представленої роботи залишається вивчення реального стану та перспектив розвитку в Україні у контексті впровадження інклюзивної освітньої моделі освіти дітей та молоді інших категорій.

2.3 Емпіричне дослідження проблем соціальної інтеграції дітей з особливими потребами

У межах роботи доцільно провести невелике емпіричне дослідження з проблем соціальної інтеграції дітей із особливими потребами.

Соціальна активність дітей із особливими потребами одна із ключових характеристик соціалізації особистості. Змістом соціалізації є також безперервне розвиток відповідних соціальних позицій особистості, куди він претендує, яких може досягти певний період свого розвитку. Вчені, які обирають соціалізацію як предмет дослідження (педагоги, соціологи, психологи), виділяють одночасно кілька факторів, здатних вплинути на соціалізацію дітей з особливими потребами та її якість:

1. Саме сім'я у кожному суспільстві, незалежно від типу культури, є ключовим осередком, у якому відбувається процес соціалізації. У суспільстві соціалізація відбувається у малих сім'ях, де є батько, мати, брати та сестри. Як правило, дитина бере приклад з батьків і переносить їхню модель поведінки на свою. Так само він вибирає свій спосіб життя, свою релігію, своє ставлення до суспільних процесів, так само, як це роблять його батьки або найближчі члени сім'ї.

2. Відносини "рівності". У міру дорослішання людина стикається з потребою спілкування з групами рівних, тобто. знайти друзів і однолітків, однодумців та людей зі схожими інтересами. Це також впливає на соціалізацію особистості та якість цього процесу. У кожного покоління є свої права та обов'язки, і в різних культурах є свої церемонії, традиції та звичаї, коли людина переходить із однієї вікової групи до іншої.

На якість соціалізації дітей із особливими потребами впливають інші чинники. Наприклад, ходити до дитячого садка, ходити до школи. Хоча процес має більш формальний характер, крім кола академічних предметів вони вчаться будувати серйозні стосунки з однокласниками, однокурсниками та викладацьким складом. У студентські роки він може вперше взяти на себе відповідальність за працевлаштування та свою професійну кар'єру, і вибір професії може вплинути на подальше життя людини.

Виховання – дуже важливий процес. Ми все життя вчимося, вчимося чогось нового, інтегруємося та адаптуємося до нових соціальних та культурних умов. Для того, щоб ці процеси відбувалися більш ефективно та успішно, ми повинні постійно оновлювати свої знання, прогресувати так само швидко, як рухається та розвивається сучасне суспільство.

Для дослідження було проведено опитування.

Мета опитування – виявлення проблем у сім'ях, які виховують дітей із особливими потребами. Опитування складається з питань як відкритого, так і закритого характеру і дає можливість визначити характер труднощів та проблем соціалізації дитини з особливими потребами.

Обробка результатів опитування проводилася за допомогою застосування кількісного (у відсотковому співвідношенні) та якісного аналізу.

В опитуванні брали участь 28 батьків, які виховують дітей із особливими потребами.

Проаналізуємо результати емпіричного дослідження.

Спершу варто розглянути відповіді опитаних на питання про труднощі, з якими стикаються батьки.

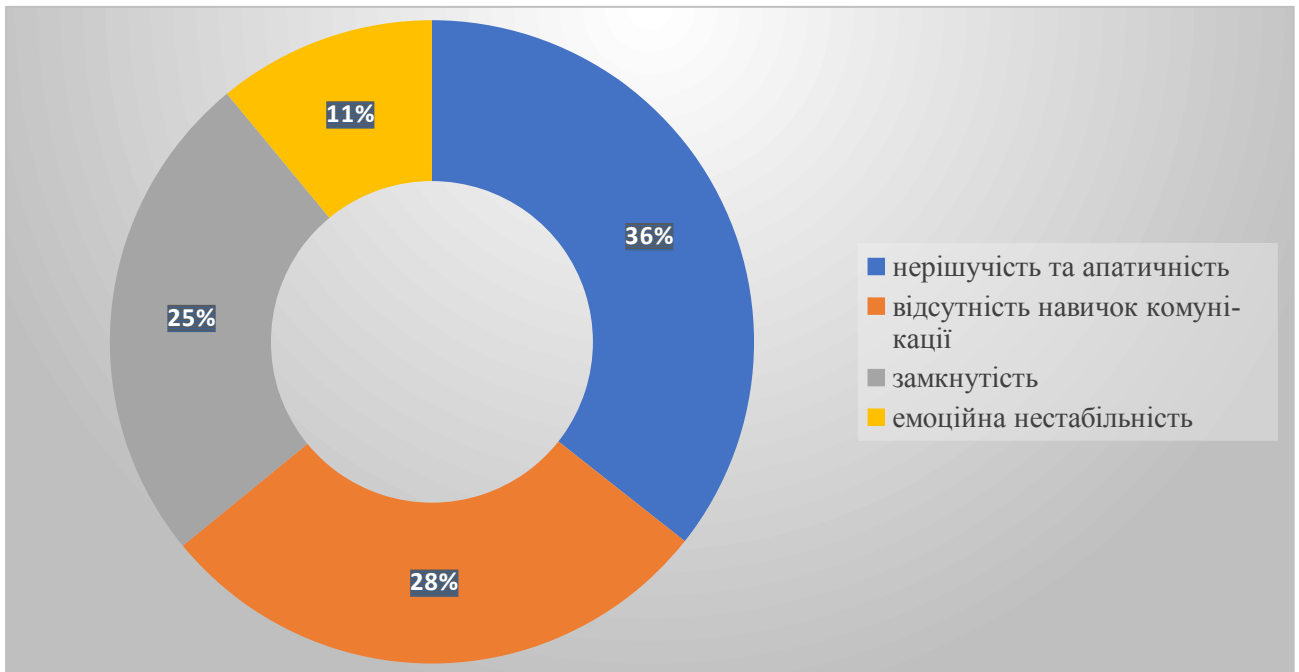

Рис. 2.1. Розподіл відповідей про труднощі, з якими стикаються батьки дітей із особливими потребами

Як бачимо, найбільша проблема — це нерішучість і апатичність дітей із особливими потребами. На другому місці – відсутність навичок комунікації, що значно погіршує процес соціалізації дітей з особливими потребами. У такому разі батькам необхідно взаємодіяти з фахівцем, який допоможе скоригувати проблеми. Однак багато опитаних зазначили, що не можуть отримати якісну допомогу фахівців для своїх дітей. Вказуючи на такі перешкоди:

- часто у поліклініках відсутні психологи;
- у школах також немає освіченого психолога у цій галузі;
- відсутність спеціалізованих реабілітаційних центрів для дітей із особливими потребами;
- діти з особливими потребами можуть отримати допомогу професіонала лише, перебуваючи на лікуванні, яке становить 3-4 тижні. тобто це непостійна допомога.

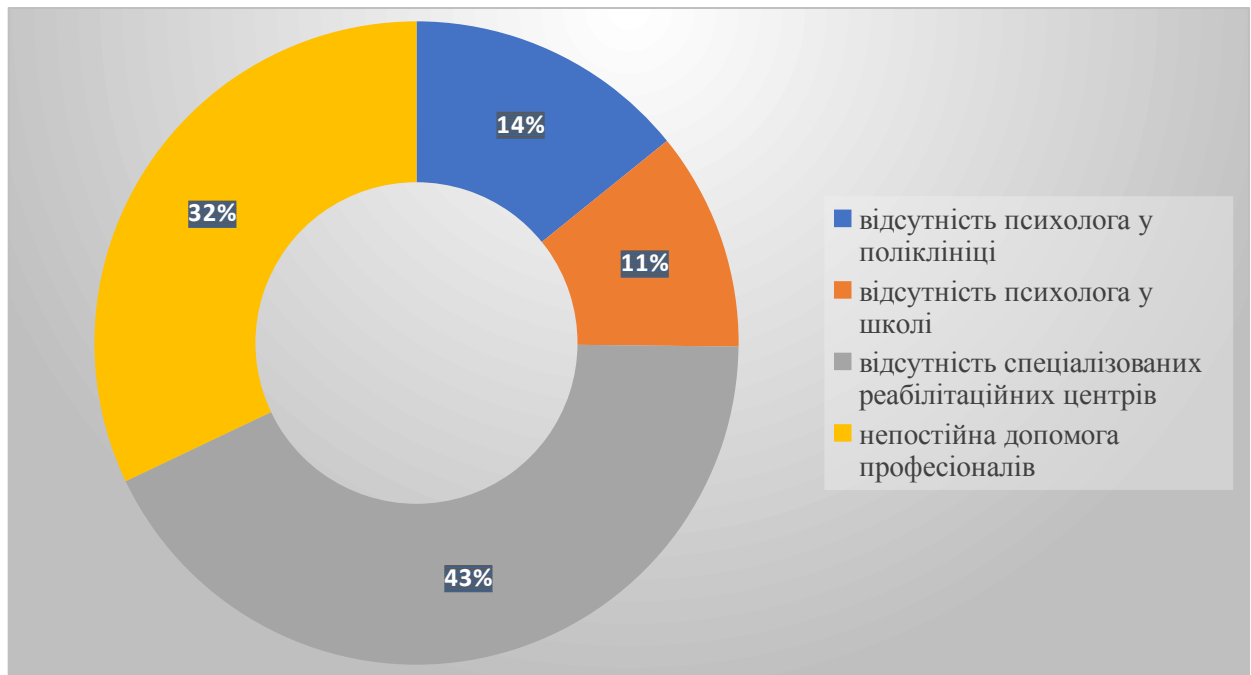

Рис. 2.2 Розподіл відповідей батьків щодо проблеми доступної допомоги фахівців

Виходячи з відповідей, ми вирішили також проаналізувати найчастіші проблеми, з якими стикаються батьки з діти з особливими потребами і які потребують професійного коригування.

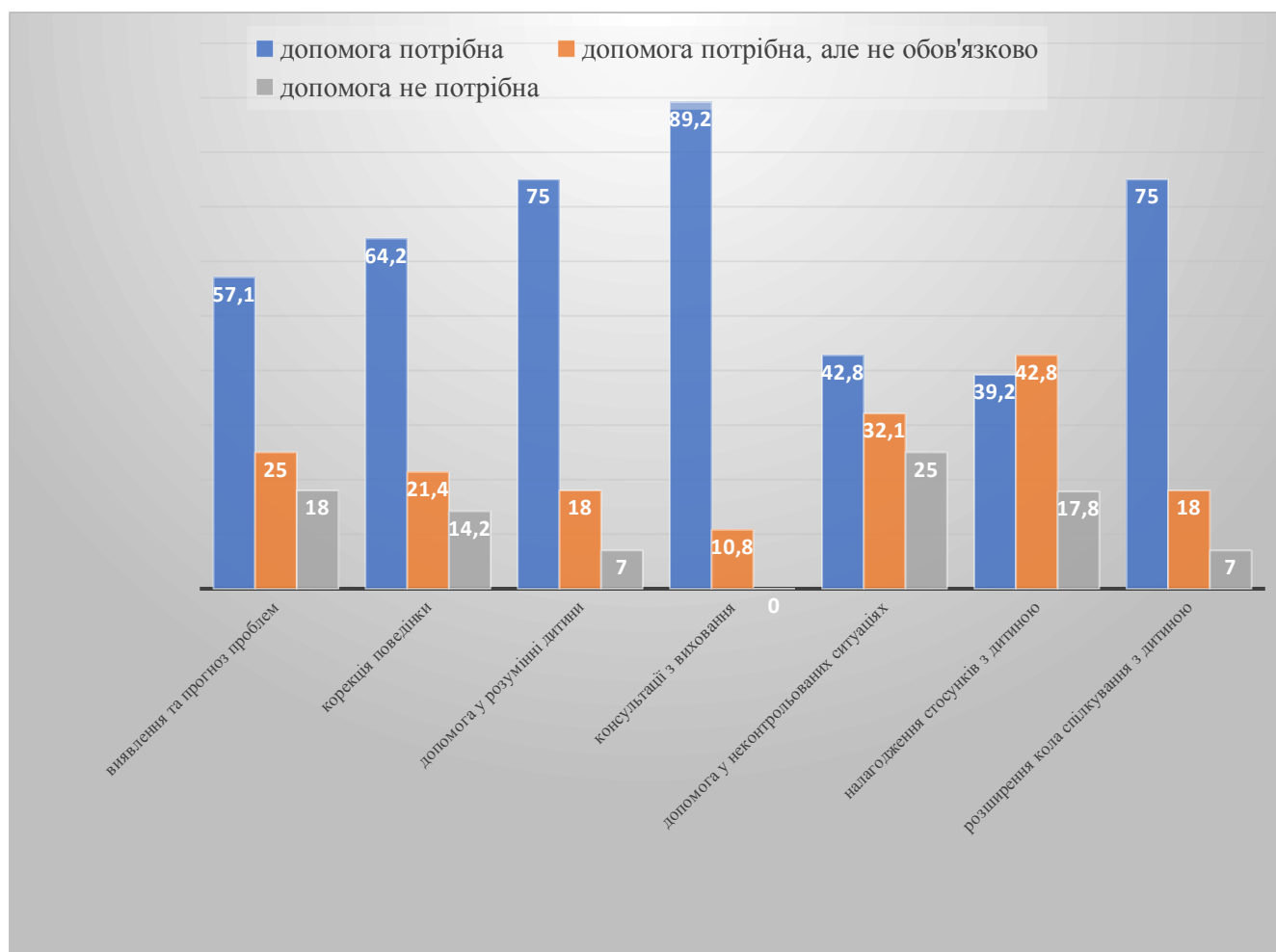

Рис. 2.3 Потреби батьків у професійній допомозі

Також, під час дослідження, деякі опитані батьки відзначили свою занепокоєння з приводу самостійного життя дитини. Так як не всі діти з особливими потребами можуть самі себе забезпечувати або обслуговувати, деяким для цього потрібна стороння допомога чи великі фінансові витрати.

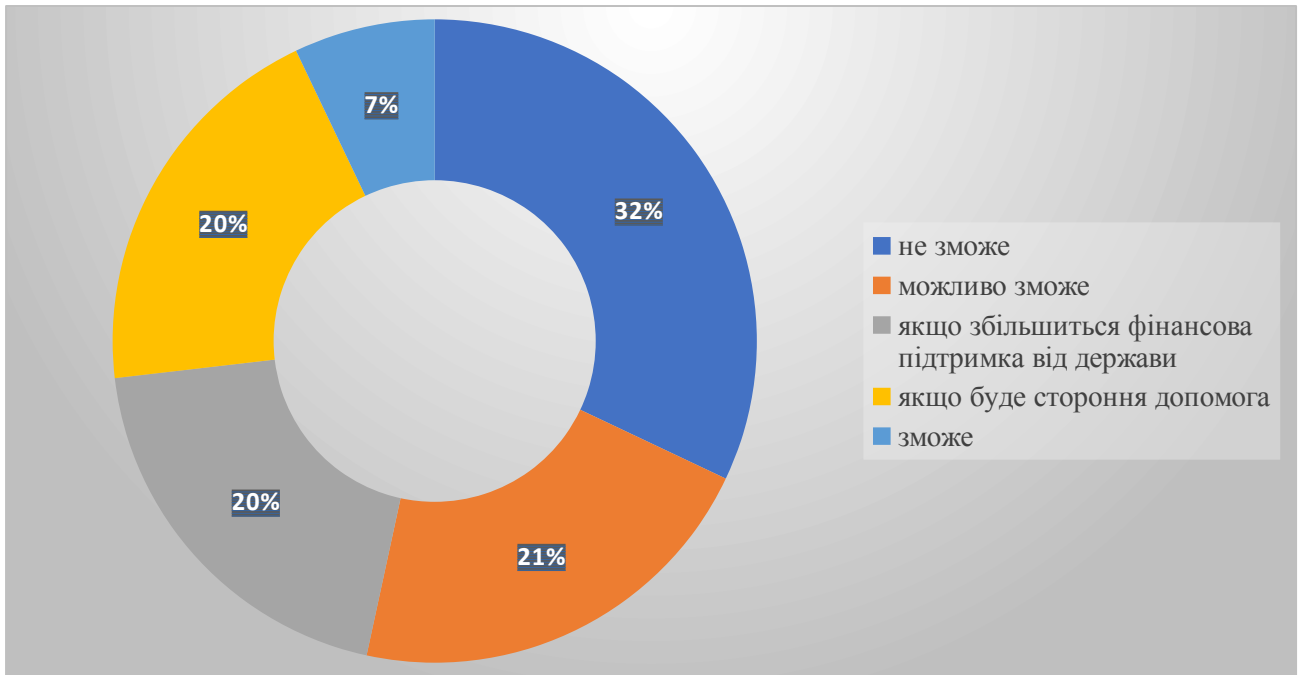

Рис. 2.4. Розподіл відповідей щодо визначення батьками можливості дитини з особливими потребами у майбутньому жити самостійно, працювати та забезпечувати своє існування

Проте, ці зовнішні чинники впливають на подальшу самостійність дитини з особливими потребами. Так, у 24 з 28 опитаних присутні песимістичні настрої на майбутнє своїх дітей, недостатнє володіння інформацією про особливості своєї дитини, що призводить до невпевненості самої дитини.

Також варто проаналізувати відповіді опитаних пов'язані із взаємодією дітей із особливими потребами із соціумом. Їх можна поділити на умовні дві категорії:

- наявність проблем у відносинах усередині цієї соціальної групи дітей з особливими потребами;
- проблеми у відносинах з людьми, які не мають відхилень у розвитку.

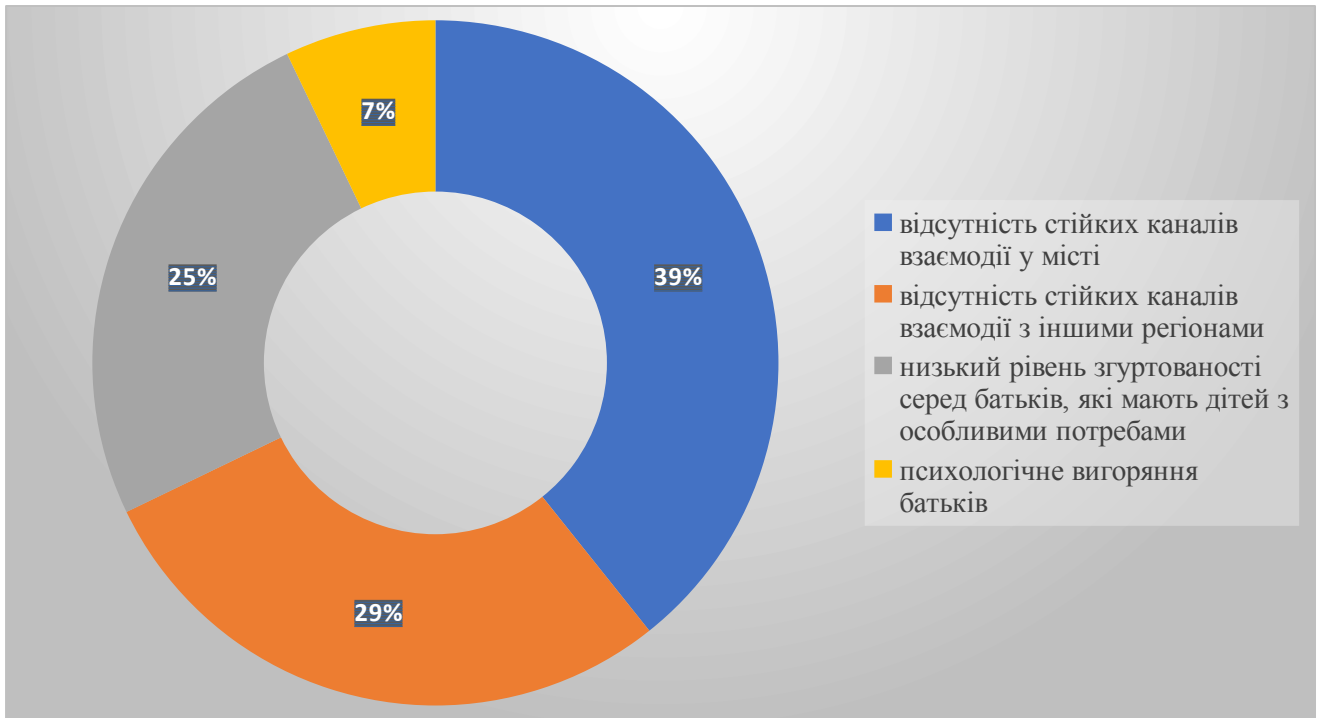

Рис.2.5. Проблеми всередині соціальної групи дітей з особливими потребами

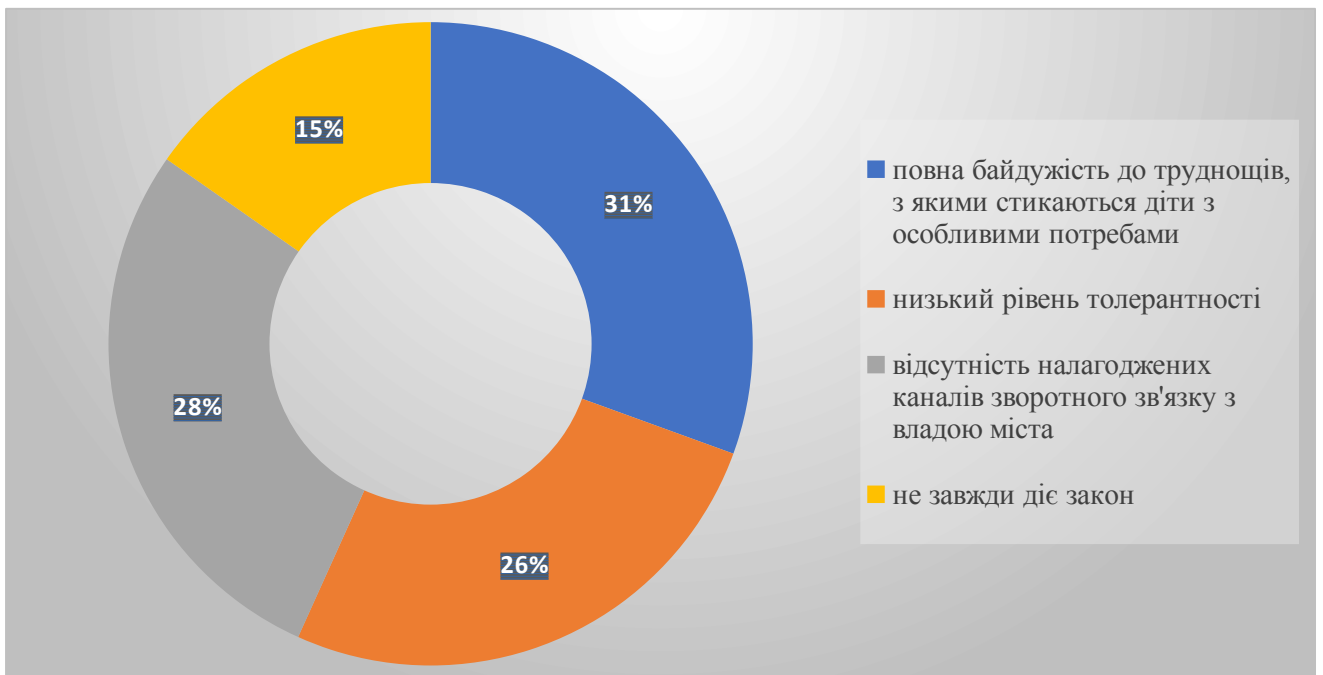

Рис. 2.6. Проблеми у відносинах з людьми, які не мають відхилень у розвитку

Як бачимо, для батьків, які виховують дітей з особливими потребами, стикаються з низькою проблемою як усередині соціальної організації, так і за її межами. Найголовніша проблема, яку відзначили батьки – це повна байдужість сторонніх людей, не прояв хоча б емпатії. Таким чином, особливу увагу

необхідно приділити саме освіченій діяльності населення щодо дітей із особливими потребами.

Опитані батьки також поділилися думкою про те, що потрібно покращити, щоб діти з особливими потребами у дорослому житті могли самостійно жити та мати професію. Відповіді батьків:

- необхідно збільшити матеріальну забезпеченість;
- необхідно створити Центр допомоги дітям із особливими потребами;
- більше піклуватися про дітей з особливими потребами (мається на увазі допомога професіоналів психологів);
- впроваджувати дітей до соціуму шляхом фестивалів, гуртків, додаткових занять.

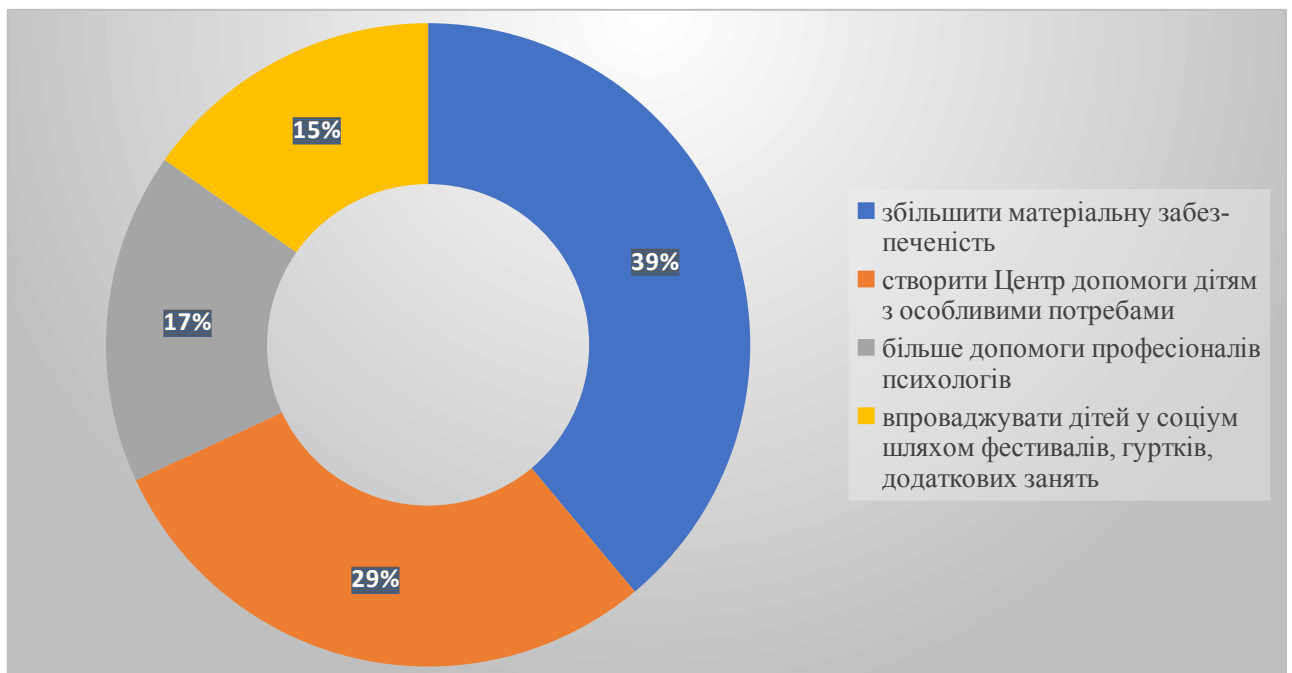

Рис. 2.7. Розподіл відповідей про можливі покращення для дітей з особливими потребами

Отримані нами результати прямо свідчать про необхідність інтеграції особистості дітей. Виявлено проблеми, з якими сім'я не справляється.

Висновки до розділу II

Отже, беручи до уваги зарубіжний досвід і досвід інтеграції дітей з особливими потребами в нашій країні, можна виділити наступне. Даючи можливість навчати всіх без винятку дітей – є найбільш ефективним засобом боротьби з дискримінаційними поглядами. Головна ідея в підході до соціалізації дітей з особливими потребами, це однакове ставлення до всіх дітей як в навчальному процесі, так і в проведенні ними вільного часу, створення спеціальних умов для прийняття індивідуальності кожної дитини. Тому вважаю, що саме івент- технології, які будуються на інноваційних підходах, здатні організувати освітній простір дітей з особливими потребами і надати їм самостійну активну участь в комунікативному процесі. Саме тому, було вирішено, що необхідно створити проєкт центру допомоги дітям з особливими потребами, у якому будуть поєднуватися усі перераховані варіанти.

РОЗДІЛ 3. ПРОЕКТУВАННЯ ЦЕНТРУ «ХВИЛЬКА» ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ У ХАРКОВІ

3.1 Формулювання проєктної ідеї

Актуальність проєкту: сучасні батьки розуміють, що освіта — квиток для дитини, а якісне навчання є запорукою успіху на професійній ниві. Природно, цінність знань, що підвищилася, за останні роки дала людям усвідомлення необхідності інвестування в освіту. На тлі викладання в державних загальноосвітніх школах помітно стали виділятися приватні фірми, які навчають дітей та дорослих за новітніми методиками, що гарантують високий рівень своєї роботи. Як стверджують експерти, за останні чотири роки кількість приватних освітніх закладів в Україні збільшилася втричі, позитивні тенденції прогнозують і в надалі. Максимальна концентрація приватних центрів розвитку дитини у столиці, чимало шкіл працює у мільйонниках та інших великих містах.

Назва проєкту: центр дитячого розвитку «Хвилька».

Цілями даного проєкту є:

- 1) обґрунтування ефективності створення та просування сучасного центру розвитку дітей з особливими потребами;
- 2) отримання стабільного прибутку;
- 3) задоволення споживчого попиту послуги розвитку дітей із особливими потребами.;
- 4) консультація та супровід сімей з дітьми з особливими потребами.

- 5) Організація і проведення спеціальних подій для створення позитивної емоційної атмосфери та налагодження взаємодії дітей з особливими потребами.

Основний прибуток: Плата за заняття дітей з особливими потребами з професійними педагогами та психологом.

Додатковий прибуток: додаткові заняття з логопедом – дифектологом або психологом для дітей та дорослих. Також здача в оренду кабінетів працівникам для проведення індивідуальних занять поза центру.

Модель: велике приміщення з кількома кімнатами, кухнею, туалетами.

Організаційно-правова форма: індивідуальне підприємство.

Графік роботи: з 10.00 до 18.00 – будні, з 10.00 до 14.00 – у субботу.

Цільова аудиторія проекту можна розділити на кілька категорій:

- різні групи людей, які мають на меті розвиток своїх дітей 2-7 років з особливими потребами;
- батьки дітей 2-7 років із особливими потребами, які хочуть отримати консультацію психолога.

Правова форма реалізації проекту:

1. Створення підприємства: фізична особа-підприємець чи юридична особа.
2. Розробка бізнес-плану: індивідуальні умови, вибір оптимальних (найвигідніших) напрямів діяльності тощо.
3. Вибір приміщення: перевірка на відповідність умовам ведення конкретного виду діяльності, підготовка для укладання договору оренди, укладання договору з дизайнерами на розробку дизайн-проекту майбутнього центру тощо.
4. Оформлення дозвільної документації: пожежна декларація, декларація потужностей (за самостійної організації харчування дітей) тощо.

5. Залучення фахівців з догляду за дітьми: підготовка трудового або цивільно-правового договору, посадових інструкцій тощо.
6. У разі потреби оформлення франшизи.
7. Залучення “слухачів” (дітей): підготовка положення щодо порядку надання послуг, типового договору про надання послуг тощо.
8. Реєстрація прав інтелектуальної власності: торгова марка центру розвитку, авторські права на методики, матеріали, зображення на сайті тощо.
9. Оформлення прав на вивіски, розміщену внутрішню та зовнішню рекламу.
10. Бухгалтерський облік, який цілком можливо поєднати з юридичним супроводом.

Опис послуг

Центр є установа, де з дитиною проводять заняття з розвитку інтелектуальних здібностей, навичок соціального спілкування, творчих здібностей, креативності, концентрації уваги та займаються різними видами реалізації. Існують як багатопрофільні центри, що охоплюють широкий спектр послуг, і вузько спрямовані, сконцентровані окремих сегментах розвитку.

Центр може надавати відвідувачам такі заняття:

1. Послуги логопеда-дефектолога.
2. Послуги психолога для дітей та батьків.
3. Заняття з методик для розвитку дитини з особливими потребами.
4. Організація і проведення спеціальних подій (івентів).

Для підвищення якості занять та зниження витрат їх кількість досить лімітована, встановлено оптимальну тривалість кожного заняття. Під кожне заняття підібрано відповідного педагога.

Організаційний план

Щоб розпочати роботу дитячого центру розвитку потрібно підібрати кваліфікований персонал. Початковий штат працівників закладено у кількості 8 співробітників, а саме:

1. Директор – 1 особа;
2. Адміністратор – 1 особа;
3. Викладачі розвитку – 2 особи;
4. Логопед-дифектолог – 1
5. Медпрацівник – 1 особа;
6. Прибиральниця – 1 особа (неповний робочий день).
7. Психолог – 1 особа

Разом: 8людей, один з них на неповній робочій ставці.

Таблиця 3.1

Розподіл обов'язків співробітників проекту «Хвилька»

Співробітник	Обов'язки
Директор	<ul style="list-style-type: none"> • вести бухгалтерський облік • планувати робочий день та розподіляти обов'язки всім працівникам • зустріч із потенційними клієнтами • ведення документації • продаж послуг центру, прийняття оплати
Адміністратор	<ul style="list-style-type: none"> • попередній запис клієнтів на заняття • ведення клієнтської бази • зустріч клієнтів • консультування клієнтів з усіх послуг дитячого центру • проведення телефонних переговорів • пошук нових клієнтів • облік відвідуваності занять

	<ul style="list-style-type: none"> • ведення соціальних мереж
Викладач	<ul style="list-style-type: none"> • своєчасний початок кожного заняття • індивідуальний підхід до кожної дитини • проведення занять із сучасних методик • розвиток своєї клієнтської бази • залучення нових клієнтів • регулярне самостійне підвищення кваліфікації
Медпрацівник	<ul style="list-style-type: none"> • огляд дітей • надання першої медичної допомоги • надання профілактичних процедур
Психолог	<ul style="list-style-type: none"> • вести індивідуальні консультації батьків та дітей • слідкувати за психологічним станом дітей • проводити психологічні тести, опитування та анкети • проводити групові та індивідуальні заняття, спрямовані на розвиток дитини з особливими освітніми потребами
Логопед-дифектолог	<ul style="list-style-type: none"> • робота з дітьми, які мають мовні порушення: ОНР (Загальне недорозвинення мови), ЗРР (затримка мовного розвитку), алалія, дизартрія, дислалія, дисграфія (порушення писемного мовлення) • проводити розвиваючі заняття з дітьми, спрямовані на розвиток загальної мовної активності, накопичення словника, розвиток фонематичного слуху, корекцію звуковимови та розвиток зв'язного мовлення • проводити роботу над вищими психічними функціями (пам'яттю, увагою, сприйняттям, мисленням)
Прибиральниця	<ul style="list-style-type: none"> • підготовка приміщення до занять

4.2 Організаційна структура та характеристика проєкту

Комунікаційна частина проекту

Для реалізації проекту необхідно зробити моніторинг ринку конкурентів. Даний аналіз дозволить оцінити цінову політику, наявність асортименту, площу конкурента, а також наскільки професійно обладнане приміщення. В таблиці представлена фактична інформація про центри, що розвиваються, розташовані в центральній частині міста Харків, де найбільш висока прохідність споживачів, а саме:

1. дитячий клуб «Апельсин»;
2. центр розвитку «Вершина»;
3. дитячий центр розвитку «СОВА»;
4. клуб розвитку дітей «Світ дитини Montessori».

Таблиця 3.2

Аналіз конкурентів проекту «Хвилька»

Елементи конкуренції	Назва центру			
	«Апельсин»	«Вершина»	«Світ дитини Montessori»	«СОВА»
Розташування	Далеко від метро; крокова доступність трамвайної зупинки	Крокова доступність від метро	Крокова доступність від метро	Кілька філій у різних частинах міста
Сегмент ринку	Клієнт із середнім рівнем доходу	Клієнт з високим та середнім рівнем доходу	Клієнт з високим та середнім рівнем доходу	Клієнт із високим рівнем доходу
			Математични	

Асортимент послуг	Послуги логопеда-дифектолога; заняття з творчості	Розвиток дітей з легкими потребами	й ухил розвитку дітей, у тому числі окремі групи для дітей з особливими потребами	Група комплексного розвитку;
Додаткові послуги	-	Робота з психологом	Індивідуальні заняття	Підготовка до школи;
Імідж	Нижче середнього	Високий	Середній	Розвиток дітей із особливими потребами
Інформаційність офіційного сайту	Середній	Середній	Низький	Робота з психологом

Таблиця 3.3

Оцінка конкурентоспроможності конкурентів проекту «Хвилька»

Елементи конкуренції	Назва центру			
	«Апельсин»	«Вершина»	«Світ дитини Montessori»	«СОВА»
Розташування	-	+	+	+
Сегмент ринку	+	+	+	+
Імідж	Нижче середнього	Високий	Середній	Високий
Інформаційність	Середній	Середній	Низький	Високий

офіційного сайту				
Цінова політика, грн				
Асортимент послуг:				
Мовленнєвий розвиток	150	200	-	450
Підготовка до школи у групі	-	200	300	300
Група комплексного розвитку	-	150	-	250
Додаткові послуги	100-200	100-250	200-350	200-500
Заняття з творчості	200	150	-	-
Якість обслуговування				
Дипломовані фахівці	+	+	+	+
Наявність медика для надання першої медичної допомоги	-	+	-	+

З таблиці, можна дійти невтішного висновку у тому, що частина груп послуг такі як: розвиток дітей з особливими потребами, підготовка до школи, групи комплексного розвитку пропонуються за завищеною ціною.

Варто зазначити, що у половини з обраних закладів немає у штаті медпрацівника для надання першої медичної допомоги.

Незважаючи на сьогоднішню кризу, сегмент приватної дитячої освіти відчувається досить впевнено, особливо це стосується. За оцінками експертів, цей бізнес здатний не лише не скорочуватися, а й зростати у період кризи. Це з тим, більшість споживачів вважає, що у дітях не можна економити, тому не планує припиняти інвестування у розвиток і навчання.

Слід виділити переваги та недоліки даного проекту, представлені у таблиці.

Переваги та недоліки проекту «Хвилька»

Переваги	Недоліки
актуальність проекту	складність у підборі висококваліфікованих кадрів
стабільність	високий рівень конкуренції
низька сприйнятливість до криз	необхідність присутності підприємця у бізнесі
державна підтримка сфери розвитку дітей, особливо дітей із особливими потребами	вартість оренди, заробітна плата працівників та вартість послуг, що надаються

Проте відкриття дитячого розвиваючого центру оцінюється як перспективний напрямок бізнесу, який характеризується стабільним доходом та соціальною значимістю.

Цільовою групою дитячого клубу є різні групи людей, метою яких є творчий та інтелектуальний розвиток своїх дітей. Цільова група – батьки дітей дошкільного віку. Наявність програм для різних вікових груп та середнього цінового сегмента дозволяє охопити більшу аудиторію.

Оскільки в даному сегменті ще не створено чіткої системи споживчих вимог, при виборі конкретного дитячого центру, що розвивається, клієнти спираються на відгуки знайомих, шукаючи цікаву інформацію в Інтернеті та соціальних мережах. Тому реклама дитячого центру має містити якнайбільше корисної інформації, на основі якої потенційні клієнти зможуть скласти думку про центр Smart Fox.

Для дитячого клубу, що розвиває, найбільш ефективними інструментами просування будуть:

1. Створення та просування власного сайту з паралельним веденням власної групи у соціальних мережах. Наповнення групи або профілю

має бути різноманітним і включати не лише організаційні питання та рекламу послуг центру, але й містити корисну інформацію – це можуть бути поради з навчання, різні статті про користь тієї чи іншої діяльності тощо. Практика доводить, що надання корисної та особливо безкоштовної інформації компанією підвищує рівень лояльності потенційних клієнтів. Через соціальні мережі зручно проводити різноманітні рекламні та бонусні програми.

2. Розміщення реклами у школах, державних дитячих садках та інших місцях, де зосереджена цільова група.
3. Розміщення реклами у будинках, територіально близьких до закладу. І тут найефективніша реклама в ліфтах.
4. Розміщення інформації в місцевій газеті – це може бути не тільки комерційне оголошення, а й ціла стаття про Центр розвитку дітей Smart Fox, педагогів, методів, результатів тощо.
5. Розміщення інформації на різних тематичних форумах у містах.
6. Участь у різноманітних розважальних заходах, активна громадська робота, спонсорвання проектів.
7. Надання додаткових послуг. Це може бути безкоштовний пробний урок або сервіс відео-трекінгу, який дозволяє батькам стежити за успішністю своєї дитини онлайн.
8. Конкурс відгуків для поширення інформації про ваш дитячий клуб, використання поголосу та залучення нових клієнтів.

У таблиці представлений орієнтовний план просування дитячого центру розвитку.

Таблиця 3.5

План просування центру дитячого розвитку «Хвілька»

Заходи	Опис	Витрати, грн
Створення власного сайту	Сайт повинен відображати опис послуг та переваги дитячого клубу, його місію, цілі	10.000

	та завдання, фото- та відеозвіти, вартість послуг, відгуки, перелік використовуваних методик, викладацький склад, контакти та адресу.	
Розміщення рекламних оголошень	Для цього планується використовувати рекламу у ліфтах. Ця стаття витрат включає витрати на розробку макету оголошення, друк рекламних матеріалів та оренду місця на дошці оголошень	5.000
Розповсюдження друкованої реклами	Для цього передбачається створення рекламного матеріалу (флаєрів/буклетів) та його поширення у місцях скупчення цільової аудиторії (школи, садки, торгові центри тощо). Витрати включають витрати на виробництво та друк флаєрів, а також заробітну плату промоутерам.	5.000
Інтернет-просування	Створення акаунтів у соціальних мережах Facebook та Instagram, де буде розміщена корисна інформація про різні послуги клубу, акції, заходи, відгуки тощо. На базі інтернет-майданчиків планується проведення конкурсу (можливе проведення конкурсу на найкреативніший відгук, конкурс дитячих малюнків, конкурс сімейних фотографій тощо). Головним призом у конкурсі є безкоштовне відвідування майстер-класу або місячний абонемент на відвідування однієї із програм клубу.	6.000

Разом		26.000
-------	--	--------

Активна маркетингова стратегія дозволяє прискорити процес повернення коштів, вкладених у відкриття дитячого клубу, що розвиває. Інструменти просування необхідно використати комплексно – тоді реклама принесе максимально швидкий та ефективний результат.

Прогнозувати обсяг продажів у дитячому клубі, що розвивається, досить складно. Це залежить від кваліфікації вибраних викладачів та розкладу занять. Зазвичай час групи 1 становить 60 хвилин. Планується, що площа дитячого клубу дозволить одночасно вести 4 класи. Кожна група складається із 7-12 осіб (в середньому 9 осіб). 10-годинний режим роботи та режим роботи клубу дозволяють в середньому займатися 20 годин на день. Виходячи з цих даних, запланований обсяг продажів на місяць складе: $20 * 30 * 9 * 300 = 1620000$ (рублів). Таких показників можна досягти за рахунок достатнього завантаження клубу, наявності необхідного викладацького складу, достатньої площі для організації кількох занять та гнучкого графіка. При плануванні продажів слід також враховувати, що продажі в сегменті дошкільної освіти мають певну сезонність: у літні місяці вони знижуються, а осінньо-зимовий період збільшуються.

3.3 Джерела фінансування і план виконання робіт

Економічна частина проекту

Бізнес-план центру дитячого розвитку «Хвілька» розрахований на те, щоб правильно визначити асортиментну та цінову політику, організаційні заходи та витрати на проект. У цій розробці наведено загальні витрати з проекту, спрогнозовано очікуваний обсяг продажів. Для реалізації цього проекту розрахована потреба в капіталі.

Для облаштування центру необхідна наявність обладнання, перелік та ціна якого вказана у таблиці .

Таблиця 3.6

Витрати на облаштування та обладнання приміщення для центру

«Хвилька»

Назва	Кількість, шт	Ціна за одиницю, грн	Загальна вартість, грн
Меблі в хол			
Диван	1	3.000	3.000
Пуф	2	550	1.100
Шухляда	2	8.000	16.000
Підставка під взуття	2	1.000	1.000
Вішалка	50	10	500
Стенд	2	500	1.000
Ігрова зона для дітей			
Міні-басейн з кульками	1	2.500	2.500
Іграшки	30	100-600	3.000-18.000
М'ячики	3	150	450
Килим-пазл	1	1.100	1.100
Сенсорна доріжка	1	1.500	1.500
Бізіборд	2	1.000	2.000
Шведська стінка	1	5.000	5.000
Меблі для класів			
Парта на одного	20	1.100	22.000
Дитячий стілець	20	800	16.000
Локер	3	4.000	12.000
Дошка	2	2.400	4.800
Педагогічний стіл	2	2.000	4.000
Навчальний матеріал			

Канцелярія (олівці, фломастери, папір, картон і т.д.)	-	500-2.000	500-2.000
Книжки для розвитку дітей	50-100	-	10.000
Зошити	30	100	3.000
Техніка			
Комп'ютер	5	8.000	40.000
Відео камера	3	6.000	6.000
Проектор	1	4.500	4.500
Телевізор	2	5.000	10.000
Принтер	1	4.500	4.500
Меблі на кухню			
Стіл	2	2.000	4.000
Шухляда	2	1.300	2.600
Електричний чайник	1	700	700
Заварник	1	300	300
Мікрохвильова піч	1	3.000	3.000
Меблі у їдальню			
Обідній стіл	6	1.400	8.400
Стілець	25	500	12.500
Великий стіл	1	1.800	1.800
Посуд			
Набір силіконовий (силіконова тарілка, слинявчик, кругла тарілка для перших страв, ложка, виделка)	25	450	11.250
Чашки бамбукові	30	60	1.800

Обладнання у вбиральні			
унітаз	2	1.400	2.800
раковина	2	1.800	3.600
тримач для туалетного паперу	2	200	400
йоржик	2	155	310
люстерко	1	1.000	1.000
дозатор	2	130	260
диспенсер паперовий	1	650	650
Всього		230.820-247.250	

Також варто розрахувати періодичні витрати проекту.

Таблиця 3.7

Періодичні витрати для для центру «Хвилька»

Назва	Кількість, шт	Ціна за одиницю, грн	Загальна вартість, грн
Обов'язкові витрати щомісяця			
чай	5	30	150
какао	2	55	110
Їжа для дітей	22\день	250	154.000\місяць
цукор у стиках	1000	0.38	380
туалетний папір	40	4	160
рідке мило	3\5л	50	150
серветки	10.000	0.02	200
господарська хімія	1 набір	400	400
оренда приміщення + комунальні послуги		15.000	15.000
інтернет	1	200	200
Всього		170.750	

Переодичні витрати (раз на 1-3 місяці)			
книги	10	0-150	0-150
лампочки	10	30	300
Ігри та іграшки	3	300	900
Всього	1.200-1.350		
Витрати за потреби			
ліки для аптечки	за потреби 1-5	10-50	100-500
Всього	100-500		

Аналіз бізнес-плану показав, що з заданих вихідних даних, період окупності даного бізнесу становитиме 2.5 року.

Фонд заробітної платні

У таблиці здійснено розрахунок витрат на заробітну плату штатних співробітників.

Таблиця 3.8

Розрахунок заробітної плати центру дитячого розвитку «Хвілька»

Штатний співробітник	Кількість	Зарплата (грн/міс)
Директор	1	18.000
Адміністратор	1	8.000
Викладачі розвитку	2	10.000
Логопед-дефектолог	1	10.000
Прибиральниця (не повний день)	1	4.000
Медпрацівник	1	8.000
Психолог		10.000
Всього		68.000

Таблиця 3.9

Прогнозована щомісячна виручка центру дитячого розвитку «Хвілька»

Місяць	Рік				
	1	2	3	4	5
Серпень	180.000	230.000	245.000	260.000	310.000

Вересень	300.000	300.000	320.000	330.000	340.000
Жовтень	210.000	210.000	230.000	235.000	250.000
Листопад	190.000	190.000	210.000	225.000	250.000
Грудень	250.000	250.000	260.000	280.000	300.000
Січень	250.000	250.000	260.000	260.000	265.000
Лютий	210.000	210.000	230.000	245.000	265.000
Березень	300.000	300.000	310.000	320.000	340.000
Квітень	280.000	280.000	290.000	320.000	350.000
Травень	250.000	250.000	270.000	280.000	310.000
Червень	265.000	265.000	280.000	300.000	330.000
Липень	270.000	270.000	290.000	300.000	320.000
всього	2.955.000	3.005.000	3.195.000	3.355.000	3.630.000

З поданого розрахунку вбачається щорічне збільшення прибутку від реалізації послуг.

Практично будь-яке підприємство під час ведення бізнесу не застраховано від певних ризиків. Загальноприйнятої кваліфікації видів ризиків немає. У таблиці 3.8 відображено основні види ризиків.

Таблиця 3.10

Види ризиків центру дитячого розвитку «Хвілька»

Вид ризику	Негативний результат	Способи вирішення проблем
Реакція конкурентів	Існують різні установи, які надають послуги з додаткової освіти. Серед них – великі, розкручені центри, що загрожує не лише втратою частини потенційних клієнтів, а й навіть витісненням із ринку	Формування своєї бази клієнтів, наявність унікальних пропозицій, постійний моніторинг ринку, наявність програми лояльності клієнтів.

Підвищення вартості оренди	Збільшення постійних витрат може позначитися фінансовому стані	Укладання договору довгострокової оренди та вибір сумлінного орендодавця
Зниження платоспроможного попиту	При падінні доходів населення є ймовірність відмови від послуг клубу	Мінімізувати цей ризик можна за допомогою знижкових акцій та формування програм лояльності. Однак повністю уникнути цього ризику неможливо через специфіку послуг, що надаються.
Відповідальність за здоров'я та безпеку дітей	Наявність неприємного інциденту може суттєво вдарити по діловій репутації закладу та спричинити суттєві проблеми	Необхідно проводити ретельний інструктаж як для викладачів, так і для батьків
Нестача кваліфікованих фахівців	Не кваліфіковані працівники не мають доступу до роботи з дітьми	Моніторинг співробітників шкіл, художніх, музичних та хореографічних шкіл, випускників ВНЗ за необхідними спеціальностями, ретельний відбір співробітників та вигідні умови роботи, здатні залучити якісний персонал
Непередбачені	Стихійні лиха, пожежі	Страхування бізнесу

Кримінальні	Крадіжки	Пильність персоналу, використання систем стеження тощо
-------------	----------	--

Політичні ризики, як правило, важко прогнозовані, тому на них не варто наголошувати. Варто зазначити, що в економічній і політичній ситуації, що склалася в нашій державі, ризик різких політичних змін навряд чи можливий.

Однак, при професійному веденні бізнесу, всі ризики можна запобігти або дозволити їх.

Висновки до розділу 3

В Україні повсякчас триває реформування системи освіти і способів інтеграції кожного наступного покоління в сучасному світі. Інноваційна діяльність є рушієм, яка полягає у внесенні нових елементів у комунікативний процес. Інновації засобами івент-технологій в освітній та інтеграційній діяльності дітей з особливими потребами – це нові знання, прийоми, підходи, технології, які отримують результат у вигляді соціокультурних проєктів. Використання івент-технологій через проєктну основу у вигляді центру для дітей з особливими потребами, сприяє розвитку спілкування, яке можливе за умови творчого підходу, адаптації і пристосування. В рамках соціокультурного проєкту, чітко відслідковується, те, що івент-технології для дітей з особливими потребами, це не тільки свято або гра, це ще й потужний засіб для всебічного розвитку і соціалізації.

ВИСНОВКИ

В ході роботи були зроблені наступні висновки:

1. Процес соціалізації необхідний, щоб дитина змогла стати особистістю, отримати різні навички, знання та вміння, які стануть у нагоді йому в подальшому житті. Крім цього, соціалізація тісно пов'язана з щепленням людині тієї ціннісної системи, яка є домінуючою в даному суспільстві та впливає на поведінку особистості в соціумі. Варто зазначити, що діти, які мають особливі потреби, мають порушену адаптацію у світі, низьку мобільність, невеликі контакти з іншими людьми (особливо з однолітками), а також недоотримують доступ до різних культурних, природних і освітніх цінностей. Дані проблеми в першу чергу залежать від державної політики та соціальної свідомості, які не культивували особливі можливості для таких людей у питаннях соціального благоустрою, архітектури міст і транспорту.

2. Якщо розглядати івент з точки зору комунікативної технології, то такого роду події направлені на реалізації особистих емоцій, швидке засвоєння нового матеріалу, налагодженні співпраці, роботі в команді, а також розширенні соціальних навичок та самореалізації. Попри це, івенти не замінюють класичні форми навчання, такі, як практичні та лекції, але

допомагають розширити теоретичні знання, сформувати практичні навички, закріпити набуті вміння та вийти за рамки навчальної програми.

3. Сфера інклюзії в розвинених країнах стабільно проникає в усі галузі діяльності в суспільстві (медицина, освіта, послуги, туризм і т. д.), на відміну від країн, що розвиваються, поки вона впроваджується тільки в межах освітнього процесу і далеко не для всіх вікових груп учнів. У зв'язку з цим розглянемо міжнародний досвід у галузі саме інклюзивної освіти, оскільки цей напрямок схильний до повсюдного поширення та впровадження. Щодо України то все більше приділяється уваги соціалізації дітей з особливими потребами. Однак існує ще багато роботи та вдосконалень.

4. У ході дослідження, було проведено опитування, мета якого було виявлення проблем у сім'ях, які виховують дітей із особливими потребами. В опитуванні брали участь 28 батьків, які виховують дітей із особливими потребами. Отримані нами результати прямо свідчать про необхідність соціалізації особистості дітей, так як виявлено проблеми, з якими сім'я не справляється. Тому було вирішено, що проектування центру допомоги дітям з особливими потребами, у якому будуть поєднуватися усі перераховані варіанти.

5. На основі теоретичних та емпіричних даних було розроблено проєкт, цілями якого є: обґрунтування ефективності створення та просування сучасного центру розвитку дітей з особливими потребами; отримання стабільного прибутку; задоволення споживчого попиту послуги розвитку дітей із особливими потребами; консультація та супровід сімей з дітьми з особливими потребами; організація спеціальних подій (івентів) для посилення позитивної емоційної атмосфери та налагодження взаємодії дітей з інвалідністю та їх батьків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Академічний тлумачний словник української мови. В 11 т. Т. 4. [Електронний ресурс]/ ред. А. А. Бурячок, П. П. Доценко. Режим доступу: <http://sum.in.ua/> (дата звернення: 23.01.2022)
2. Антоненко І. Івентивний маркетинг як інноваційний напрямок комунікаційної стратегії. - [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2011_6_2/191-194.pdf
3. Антоненко І. А. Особливості розвитку та застосування івент-менеджменту в Україні [Електронний ресурс]/І. А. Антоненко — Режим доступу: <http://me.fem.sumdu.edu.ua/docs/d001.pdf> (дата звернення: 10.02.2022)
4. Бутко Л. В., Баранов І. М. Сучасні вектори підготовки фахівців сфери культури. Ідеї академіка Вернадського і науково-практичні проблеми сталого розвитку освіти і науки (До 100-річчя НАН України та 155-річчя академіка В.І. Вернадського) : матеріали XVIII Міжнародної науковопрактичної конференції (Кременчук, 11-13 травня 2018 р.). Кременчук, 2018. С. 13.

5. Вакарчук І. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів: Тези доповіді Міністра освіти і науки України Івана Вакарчука/ Іван Вакарчук //Освіта. — 2009. — 24 червня — 1 липня. — С. 3
6. Власенко, О. Б. Івентивний менеджмент як окремий напрям дослідження у сучасній науці[Електронний ресурс]. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09/138.pdf (дата звернення: 03.12.2021)
7. Гессен, А. Є. Формування соціальних програм підприємств на основі оцінки рівня корпоративної соціальної відповідальності. Кандидатська дисертація — Рівне: Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. 2015
8. Гітун Н.І. Проблема формування у суспільстві позитивного ставлення до осіб з обмеженими фізичними і розумовими можливостями. – 2015. – No 12. – 10 – 25 с.
9. Дубейко Л. Школярі з особливими освітніми потребами — 2013. — № 9. — 46–49 с.
10. Дячук В. П. Іміджологія. Соціокультурний вимір : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2017. 307 с.
11. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. проф. І.Д. Звереві. – Київ: Універсам, 2012. – 536 с.
12. Зеленська Л. М. Суб'єкти сучасного ринку івент-послуг в Україні. Національні культури у глобалізаційному світі: зб. матеріалів Всеук. наук.- практ. конф., м. Київ, 6 – 7 квіт. 2017 р. — Київ : КНУКіМ, 2017. — 376 – 380 с.
13. Зеленська Л. М. Івент-заходи як креативний інструмент корпоративного управління. Управління культурними проектами і креативна індустрія : культурол. Альм — Київ, 2016. — 21–24 с.

14. Зеленська Л. М., Романова А. О. Івент-менеджмент : словник-довідник організатора заходів. Київ : НАКККіМ, 2015. 84 с.
15. Інвалідність і суспільство: навчальний посібник / заг. ред. Л. Байда, О. Красюкова-Енс — Київ : Канадський центр вивчення неповносправності; ВГСПО «Національна Асамблея інвалідів України», 2012. — 188 с.
16. Івент-індустрія в Україні: проблеми, перспективи, можливості [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.work.ua/articles/guest/1245/> (дата звернення: 22.04.2022)
17. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.education-inclusive.com/uk/index.ph
18. Коваль Н. М. Івентивний менеджмент — інновація в інструментарії сучасного управління [Електронний ресурс] / Н. М. Коваль, А. О. Смірнова, Л. М. Смірнова — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/32_NII_2014/Economics/6_178709.doc.htm (дата звернення: 12.12.2021)
19. Когут І. Соціальна інтеграція осіб із інвалідністю та роль адаптивної фізичної культури в її реалізації. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. — 2014. — № 4. — 61–66 с.
20. Колупаєва, А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими потребами та організація їх навчання : наук.-метод. посібник. Київ, 2011. 206 с.
21. Крисько В.Л., Чайковський М.Є. Особливості негативного ставлення до людей з особливими потребами в Україні /Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», №1(7). — 2013. — 122-125 с.
22. Кузів О. Поняття та особливості івент-маркетингу. - [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://intkonf.org/kuziv-o-ya-ponyattya-ta-osoblivosti-ivent-marketengu>

23. Куликова Е. А. Великолепные мероприятия. Технологии и практика event– management/ Рецензия на книгу // BusinessWeek Россия, 2006. – № 27. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kniga.biz.ua/articles/61/>
24. Культурно-дозвіллева діяльність у сучасному світі : кол. моногр. — Київ: Ліра-К, 2017. — 328 с.
25. Лукіна Т.О. Реалізація державної освітньої політики щодо дітей з особливими освітніми потребами: зарубіжні підходи // Актуальні проблеми державного управління. Вип. 3. — 96-101 с.
26. Маслак В. І., Бутко Л. В., Василенко Д. П. Дуальність підготовки фахівців сфери культури: pro at contra. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва. 2018. Вип. 3. С. 54–60.
27. Назарова Г. В. Сотнікова Ю. В. Креативна економіка та менеджмент : навч. посіб. — Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. — 160 с.
28. Організація вільного часу школярів [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://softacademy.inpu.edu.ua/Programs/Organizacia_v_ ilnogo_ chasu/ part_ (дата звернення: 23.04.2022)
29. Пашкевич М. Ю. Івент-технології у сфері дозвілля. Культурно- дозвіллева діяльність у сучасному світі : кол. моногр. — Київ : Ліра-К, 2017. — 278–295 с.
30. Радіонова О. М. Конспект лекцій з курсу «Івент-технології». – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 67 с.
31. Руденко Д.О., Постніков А.В. (2021) Аналіз загальної класифікації та структури в event -індустрії. Матеріали IV Міжнародної науковопрактичної дистанційної конференції «TOPICAL ISSUES OF MODERN SCIENCE, SOCIETY AND EDUCATION», Харків, 1-3 листопада, с.892-897.
32. Світлична Т. В. Розвиток інтегрованих соціальних служб як інноваційної моделі надання соціальних послуг населенню / Т. В. Світлична. // Державне будівництво. – 2009. – No 1 .

33. Стан та розвиток івент індустрії в Україні./ [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://eventheads.ru/eventing/docs/ivent-agentstvo-glazamikorporativnogo-zakazchika.html>
34. Сучасний менеджмент [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.vuzlib.com.ua/articles/book/14400Suchasnijj_menedzhment_i_ekon/1.html (дата звернення: 18.10.2021)
35. Троїцька Т. С., Троїцька О. М., Поправко О. В. Event-технології в культурно-освітньому просторі вищої школи: потенційність й перспективи реалізації. – Наукове сьогодення: теоретико-прикладні дослідження та перспективи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернетконференції (м. Мелітополь, 17 травня 2019 р.) – Мелітополь, 2019. – 128–131 с.
36. Хальцбаур У., Йеттингер Э., Кнаузе Б., Мозер Р., Целлер М. Eventменеджмент / пер. с нем. Фоминой, 2007. М.: Эксмо. 384 с.
37. Хитрова О. А., Харитоновна Ю. Ю. Стан і тенденції івентменеджменту в Україні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. С. 27-31. URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2018/30-2018/8.pdf> (дата звернення: 21.07.2022)
38. Шабуніна В. В., Бутко Л. В., Саранча В. І. Культурно-дозвіллевий потенціал Університету третього віку як інноваційної соціально-педагогічної 31 технології. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 32. Том 2. С.41-44. Bowdin G. A. J. Events Management (Vol. 3rd ed). Oxford, U.K.: Routledge. URL: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&site=edslive&db=edsebk&AN=459613> (дата звернення: 18.07.2022)

39. Яроміч С. А. Менеджмент у сфері культури : навч. посіб. — Одеса : Центр практичного менеджменту культури, 2016. — 274 с.
40. Carter L. Event Planning – Author House: Blumington, Indiana, 2013. – 192 р.
41. Definition: What is «Event-management»? [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.linkedin.com/pulse/definition-whatevent-management-steve-john> (дата звернення: 03.11.2022)
42. Event-management або як зробити подію незабутньою [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://toplutsk.com/articles-article_1594.html
43. Event-менеджмент – Інтерв'ю с Джо Голдблаттом (преподавателем Queen Margaret University, Единбург) URL: http://www.franzlefort.ru/pub_eventmanagement (дата звернення: 11.07.2022)
44. Getz D. Event Studies: Theory, Research and Policy for Planned Events / D. Getz. – Butterworth-Heinemann, 2007. – P. 18.
45. Management of Event Operations / J. Tum, P. Norton, J. Nevan Wright. Elsevier Butterworth-Heinemann, 2006. 279 p.
46. Moss S. Entertainment management : towards best practice / S. Moss, B. Walmsley. – Boston, MA: CABI, 2014. – P. 3.
47. Shone A. Successful event management: a practical handbook / A. Shone, B. Parry. – Cengage Learning: EMEA, 2004. – P. 13.
48. Step by Step Program. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.stepbystep.bitex.com/engProgiets.htm>
49. Tassiopoulos D. Event Management: A Professional and Developmental Approach / D. Tassiopoulos ed. – Juta Pty Ltd, 2013. – 510 p.
50. Tum J. Management of Event Operations / J. Tum, P. Norton, J. Nevan Wright. – Oxford: Elsevier/Butterworth-Heinemann, 2006. – 280 p.

